

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу
Кафедра фінансів, банківської та страхової справи**

Гальченко Андрій Віталійович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Стратегічне управління кредитною політикою банку в системі
фінансового забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва**

Група: **ТУ-12-23-М1ФБС (2,0 здс)**

Спеціальність: **072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»**

Спеціалізація: **-**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів, текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело.*

(підпис)

Гальченко А.В.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

д.е.н, професор

(посада, науковий ступінь, вчене звання) _____
(підпис)

Кришталь Г.О.

(прізвище та ініціали)

Допущено до захисту перед ЕК

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

(посада, науковий ступінь, вчене звання) _____
(підпис)

Кришталь Г.О.

(прізвище та ініціали)

Київ 2026 р.

АНОТАЦІЯ

Гальченко Андрій Віталійович. Стратегічне управління кредитною політикою банку в системі фінансового забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва– Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» - Міжрегіональна Академія управління персоналом. – Київ, 2026.

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження теоретико-методологічних та прикладних аспектів формування й реалізації кредитної політики банківських установ у системі фінансового забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу. У роботі систематизовано наукові підходи до визначення економічної сутності кредитної політики банківської установи, розкрито її функціональне призначення, основні принципи формування та особливості реалізації в сучасних умовах розвитку фінансового ринку. Досліджено методичні підходи до оцінювання ефективності кредитної діяльності банків, обґрунтовано систему аналітичних показників оцінки результативності кредитних операцій, якості кредитного портфеля, рівня ліквідності, фінансової стійкості та ризикозахищеності банківської установи.

Проведено комплексний аналіз діяльності банку в сегменті кредитування малого та середнього бізнесу, оцінено структуру, динаміку та якість кредитного портфеля, визначено ключові тенденції розвитку кредитних програм для суб'єктів підприємництва. Виявлено основні проблеми реалізації кредитної політики, пов'язані з посиленням кредитних ризиків, зміною вартості фінансових ресурсів, обмеженим доступом бізнесу до кредитного фінансування та зростанням вимог до цифровізації банківських послуг.

Ключові слова: кредитна політика банку, банківське кредитування, кредитний портфель, малий та середній бізнес, фінансова стійкість, ліквідність, кредитний ризик, цифровізація банківських послуг, фінансове моделювання, ефективність кредитної діяльності.

ABSTRACT

Halchenko Andrii. Strategic Management of Bank Credit Policy in the System of Financial Support for the Development of Small and Medium-Sized Enterprises. – Manuscript.

Qualification thesis submitted for obtaining the educational degree of Master's Degree at Interregional Academy of Personnel Management. – Kyiv, 2026.

This qualification thesis presents a comprehensive study of the theoretical, methodological, and applied aspects of the formation and implementation of the credit policy of banking institutions within the system of financial support for small and medium-sized business development. The study systematizes scientific approaches to defining the economic essence of a bank's credit policy, reveals its functional purpose, fundamental principles of formation, and specific features of implementation under current financial market conditions. Methodological approaches to assessing the effectiveness of banks' credit activities have been investigated, and a system of analytical indicators for evaluating the performance of credit operations, loan portfolio quality, liquidity, financial stability, and risk resilience of banking institutions has been substantiated.

A comprehensive analysis of the bank's activities in the segment of lending to small and medium-sized enterprises has been conducted. The structure, dynamics, and quality of the loan portfolio have been assessed, and key trends in the development of lending programs for business entities have been identified. The study also determines the major challenges in the implementation of credit policy, including increased credit risks, changes in the cost of financial resources, limited access of businesses to credit financing, and growing requirements for the digitalization of banking services.

Keywords: bank credit policy, bank lending, loan portfolio, small and medium-sized enterprises, financial stability, liquidity, credit risk, digitalization of banking services, financial modeling, credit activity efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ТА ЇЇ РОЛІ У РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	8
1.1. Економічна сутність, функціональне призначення та принципи формування кредитної політики банківської установи.....	8
1.2. Методичні підходи до оцінювання результативності кредитної діяльності банківських установ.....	14
1.3. Роль кредитних механізмів у фінансовому забезпеченні розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.....	27
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ В СЕГМЕНТІ ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....	35
2.1. Комплексна характеристика діяльності банку на ринку кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва.....	35
2.2. Аналіз структури, динаміки та якості кредитного портфеля банку в сегменті МСБ.....	48
2.3. Оцінювання показників фінансової стійкості, ліквідності та ризикозахищеності банківської установи.....	58
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗРОСТАННЯ РИЗИКІВ..	69
3.1. Оптимізація параметрів кредитної політики на основі диференціації кредитних ставок та вдосконалення системи управління ризиками.....	69
3.2. Фінансово-економічне моделювання впливу трансформації кредитної політики банку на розвиток малого та середнього бізнесу.....	74
Висновки до розділу 3.....	86
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Розвиток малого та середнього підприємництва в сучасній економіці виступає одним із фундаментальних драйверів структурної модернізації національного господарства, формування нових робочих місць, активізації інноваційних процесів та підвищення загального рівня економічної конкурентоспроможності держави. В умовах трансформаційних змін, цифровізації фінансового сектору та зростання глобальної економічної невизначеності особливого значення набуває доступ суб'єктів малого та середнього бізнесу до зовнішніх джерел фінансування, серед яких банківське кредитування посідає визначальне місце.

Кредитна політика банківських установ є одним із ключових механізмів фінансового забезпечення підприємницького сектору, оскільки саме через ефективну організацію кредитного процесу забезпечується мобілізація фінансових ресурсів, підтримка ділової активності та стимулювання інвестиційного розвитку бізнесу. Водночас функціонування банківської системи в умовах економічної нестабільності, зростання кредитних ризиків, валютних коливань, інфляційного тиску та посилення регуляторного контролю створює додаткові виклики для формування результативної кредитної політики щодо суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Важливе місце у фінансовій підтримці підприємницького сектору займає ТАСКОМБАНК, який є одним із системно важливих учасників вітчизняного банківського ринку та активно розвиває програми кредитування корпоративних клієнтів, зокрема суб'єктів малого та середнього бізнесу. Масштаби операційної діяльності банку, диверсифікована продуктова лінійка та орієнтація на цифрову трансформацію фінансових послуг формують значний вплив установи на розвиток підприємницького середовища в Україні. Саме тому дослідження ефективності кредитної політики банку дозволяє не лише оцінити результативність діючих фінансових механізмів, але й визначити перспективні

напрями їх стратегічного вдосконалення.

Актуальність обраної тематики зумовлена необхідністю пошуку ефективних інструментів підвищення доступності кредитних ресурсів для суб'єктів малого та середнього підприємництва, удосконалення системи управління кредитними ризиками та адаптації банківських продуктів до сучасних потреб бізнесу в умовах цифрової економіки.

Метою кваліфікаційної роботи є проведення комплексної оцінки ефективності кредитної політики ТАСКОМБАНК у сегменті малого та середнього бізнесу та розроблення практичних рекомендацій щодо її стратегічного вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

1. Дослідити економічну природу кредитної політики банківської установи та визначити її структурні елементи.
2. Узагальнити сучасні методичні підходи до оцінювання ефективності кредитної діяльності банків.
3. Проаналізувати вплив кредитних інструментів на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні.
4. Надати комплексну характеристику діяльності ТАСКОМБАНК на ринку кредитування суб'єктів малого та середнього бізнесу.
5. Провести аналіз структури, динаміки та якості кредитного портфеля банку в сегменті МСБ.
6. Оцінити показники фінансової стійкості, ліквідності та рівень ризикозахищеності банківської установи.
7. Обґрунтувати напрями оптимізації кредитної політики шляхом удосконалення процентної політики та механізмів управління ризиками.
8. Розробити фінансово-економічну модель оцінювання впливу трансформації кредитної політики на розвиток малого та середнього бізнесу.
9. Здійснити прогноз ефективності впровадження цифрових кредитних продуктів у діяльність банку.
10. Проаналізувати стан організації охорони праці та безпеки в

надзвичайних ситуаціях у банківській установі.

Об’єктом дослідження є фінансово-економічна діяльність ТАСКОМБАНК.

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин, управлінських механізмів та фінансових інструментів, що формують кредитну політику банку в системі фінансового забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема методи наукового узагальнення, системного аналізу, порівняння, економічного синтезу, горизонтального та вертикального аналізу, коефіцієнтного аналізу, економіко-математичного моделювання та прогнозування.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти, офіційна статистична інформація, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, аналітичні матеріали, а також фінансова звітність ТАСКОМБАНК.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад оцінювання ефективності кредитної політики банку та обґрунтуванні комплексного підходу до її вдосконалення в умовах цифрової трансформації фінансового сектору.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій у практичній діяльності ТАСКОМБАНК з метою підвищення ефективності кредитних операцій, мінімізації ризиків та розширення фінансової підтримки суб’єктів малого та середнього бізнесу.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ТА ЇЇ РОЛІ У РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Економічна сутність, функціональне призначення та принципи формування кредитної політики банківської установи

Кредитна політика банківської установи являє собою один із визначальних елементів системи стратегічного фінансового управління, оскільки саме вона формує загальні підходи до організації кредитного процесу, визначає пріоритетні напрями розміщення фінансових ресурсів, критерії оцінювання потенційних позичальників та механізми мінімізації кредитних ризиків. Її зміст охоплює сукупність управлінських рішень, внутрішніх стандартів, процедур і принципів, які регулюють процес надання кредитних ресурсів та забезпечують досягнення стратегічних цілей банку в довгостроковій перспективі [1].

В умовах поглиблення глобалізаційних процесів, інтеграції фінансових ринків, активного розвитку цифрових технологій та зростання макроекономічної нестабільності значення кредитної політики суттєво зростає. На сучасному етапі її функціональне призначення виходить за межі традиційного управління кредитними операціями та трансформується у комплексний інструмент забезпечення фінансової стійкості банківської установи, підтримання ліквідності, формування конкурентних переваг і зміцнення довіри з боку клієнтів та інвесторів. Раціонально сформована кредитна політика дозволяє банку не лише отримувати стабільний фінансовий результат, але й ефективно адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища [2].

Особливої актуальності кредитна політика набуває в контексті фінансування суб'єктів малого та середнього підприємництва, які є одним із базових секторів національної економіки. Малий і середній бізнес забезпечує створення нових робочих місць, стимулює розвиток конкурентного середовища, сприяє впровадженню інновацій та структурній модернізації економіки. Відтак забезпечення доступу підприємницького сектору до кредитних ресурсів є

важливим чинником його стійкого розвитку. Орієнтація банківських установ на потреби цього сегмента дозволяє не лише підтримувати бізнес-активність, але й створювати передумови для довгострокового економічного зростання країни [3].

Динамічність сучасного економічного середовища, зміни вартості фінансових ресурсів, інфляційний тиск, валютні коливання та посилення регуляторного контролю вимагають від банків формування гнучкої та адаптивної кредитної політики. Це передбачає систематичний моніторинг ринкової кон'юнктури, постійний аналіз кредитних ризиків, оцінювання платоспроможності позичальників, удосконалення системи внутрішнього контролю та своєчасне коригування стратегічних орієнтирів кредитної діяльності [4].

У науковій економічній літературі існують різні підходи до трактування сутності кредитної політики. Так, Іван Гуцал визначає кредитну політику як систему заходів і управлінських дій, спрямованих на грошово-кредитне забезпечення та регулювання кредитних відносин з метою забезпечення економічного зростання та прибутковості фінансового посередництва [5]. У свою чергу Валентина Сусіденко трактує кредитну політику як сформовану систему стратегічних цілей комерційного банку у сфері кредитування та відповідних механізмів їх ефективної реалізації [6].

Узагальнення наукових підходів дозволяє стверджувати, що кредитна політика банківської установи являє собою комплексну систему стратегічних, організаційно-економічних та фінансових рішень, спрямованих на формування ефективного кредитного портфеля, забезпечення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризиковістю кредитних операцій, а також підтримання стабільного функціонування банку в конкурентному фінансовому середовищі [7].

Отже, кредитна політика виступає не лише інструментом реалізації активних банківських операцій, але й одним із ключових факторів забезпечення стійкості банківської системи, розвитку підприємницького сектору та підтримки довгострокового економічного розвитку держави. Її ефективність значною мірою визначає здатність банківської установи адаптуватися до змін ринкового

середовища, управляти ризиками та формувати стабільні конкурентні переваги [8].

Основні аспекти кредитної політики показані на Рис.1.1.

Рисунок 1.1 Основні аспекти кредитної політики

Джерело: сформовано автором

Для більш глибокого розуміння сутності кредитної політики банківської установи доцільно детально розглянути її ключові структурні елементи, які формують загальну логіку організації кредитного процесу та визначають ефективність функціонування банку в умовах сучасного фінансового середовища. Кожен із цих елементів має стратегічне значення для забезпечення стабільності банківської діяльності, формування конкурентних переваг та підтримання збалансованого рівня прибутковості й ризиковості кредитних операцій.

1. Формування стратегічних цілей кредитної політики. Визначення стратегічних цілей є фундаментальною складовою кредитної політики банківської установи. Саме на цьому етапі формується загальна концепція кредитної діяльності банку, яка повинна відповідати його корпоративній стратегії, фінансовим можливостям, ринковій позиції та рівню прийнятного ризику. Головною метою кредитної політики традиційно виступає забезпечення стабільного фінансового результату шляхом ефективного розміщення кредитних ресурсів та оптимізації співвідношення між дохідністю активних операцій і

рівнем кредитного ризику [1].

Разом із цим стратегічні цілі кредитної політики не обмежуються виключно максимізацією прибутку. В сучасних умовах банківські установи орієнтуються також на забезпечення довгострокової фінансової стійкості, підтримання належного рівня ліквідності, зміцнення клієнтської довіри, розширення ринкової частки та формування позитивної ділової репутації. Особливого значення набуває орієнтація на фінансування пріоритетних секторів економіки, зокрема малого та середнього підприємництва, яке забезпечує активізацію інвестиційних процесів, створення нових робочих місць та розвиток внутрішнього ринку [2].

У сучасних умовах кредитна політика дедалі більше інтегрується із загальною концепцією сталого розвитку банківської установи, враховуючи не лише економічні, але й соціальні аспекти фінансування. Це передбачає підтримку підприємств, які впроваджують інновації, створюють додану вартість та формують довгостроковий економічний ефект.

2. Формування системи оцінювання кредитоспроможності позичальників. Одним із центральних елементів кредитної політики є побудова ефективної системи аналізу та оцінювання потенційних позичальників. Саме якість первинної оцінки клієнта значною мірою визначає подальшу якість кредитного портфеля банку та рівень проблемної заборгованості. Банківські установи формують комплекс критеріїв оцінювання, що дозволяє визначити фінансову стійкість, платоспроможність, ділову репутацію та перспективи розвитку позичальника [3].

У процесі оцінювання використовуються як кількісні, так і якісні параметри. До кількісних показників належать рівень доходів, рентабельність діяльності, обсяг власного капіталу, структура активів і зобов'язань, показники ліквідності та оборотності ресурсів. Якісний аналіз включає дослідження репутації власників бізнесу, стабільності управлінської команди, ринкової позиції підприємства, галузевих перспектив та історії виконання попередніх кредитних зобов'язань [4].

Особливої актуальності сьогодні набуває використання цифрових скорингових моделей, систем автоматизованого аналізу фінансової звітності та

технологій штучного інтелекту, які дозволяють підвищити точність оцінювання позичальників і скоротити час прийняття кредитних рішень.

3. Організація процедур кредитування та формування умов фінансування. Важливою складовою кредитної політики є розроблення процедур надання кредитів та встановлення умов фінансування. Саме на цьому етапі банк визначає економічні параметри кредитного продукту, включаючи процентну ставку, строки користування кредитними ресурсами, графік погашення заборгованості, вимоги до забезпечення та порядок супроводження кредитної угоди [5].

Ефективно побудована система кредитування повинна враховувати специфіку кожного сегмента клієнтів. Наприклад, для суб'єктів малого та середнього бізнесу важливими є гнучкість умов фінансування, можливість відстрочення платежів, сезонна адаптація графіків погашення, доступність оборотного фінансування та мінімізація адміністративного навантаження.

В умовах високої конкуренції між банківськими установами важливим фактором стає персоналізація кредитних продуктів, що дозволяє адаптувати умови фінансування до індивідуальних потреб клієнта та підвищувати рівень його лояльності.

4. Моніторинг кредитного портфеля та система контролю. Надання кредиту не завершує кредитний процес. Однією з найважливіших функцій кредитної політики є постійний моніторинг стану кредитного портфеля та контроль виконання позичальниками взятих зобов'язань. Такий контроль дозволяє своєчасно виявляти ознаки фінансового погіршення позичальника, прогнозувати можливі дефолти та мінімізувати потенційні збитки [6].

Моніторинг включає аналіз фінансової звітності клієнта, контроль грошових потоків, оцінювання зміни ринкової позиції підприємства, перевірку стану заставного майна та регулярне оновлення кредитного рейтингу позичальника. Використання сучасних інформаційно-аналітичних систем значно підвищує оперативність такого контролю.

Якісна система моніторингу сприяє зниженню частки проблемних активів,

покращенню структури кредитного портфеля та зміцненню фінансової стабільності банку.

5. Адаптація кредитної політики до змін зовнішнього середовища.

Сучасний фінансовий ринок характеризується високим рівнем динамічності, що вимагає від банківських установ постійного перегляду підходів до кредитування. Ефективна кредитна політика повинна оперативно реагувати на зміни монетарної політики, коливання процентних ставок, валютні ризики, інфляційні процеси, геополітичні виклики та трансформацію поведінки клієнтів [7].

Наприклад, у періоди економічної нестабільності банки можуть переглядати вимоги до позичальників, посилювати стандарти ризик-менеджменту, формувати додаткові резерви або запроваджувати антикризові програми фінансування для підтримки стратегічно важливих клієнтів.

Гнучкість кредитної політики забезпечує здатність банку зберігати конкурентоспроможність навіть у складних економічних умовах.

6. Інституційна взаємодія та державне регулювання кредитної діяльності. Важливою складовою сучасної кредитної політики є ефективна взаємодія банківських установ з державними регуляторами, міжнародними фінансовими організаціями, страховими компаніями та іншими учасниками фінансового ринку. Особливе значення для української банківської системи має регуляторний вплив Національний банк України, який визначає нормативи ліквідності, достатності капіталу, рівень резервування та інші ключові параметри здійснення кредитних операцій [8].

Крім того, участь банків у державних програмах підтримки бізнесу, міжнародних кредитних лініях та партнерських фінансових проєктах дозволяє розширювати доступ підприємств до фінансових ресурсів, знижувати вартість кредитування та стимулювати розвиток пріоритетних галузей економіки.

Таким чином, кредитна політика банківської установи являє собою складну багаторівневу систему управління фінансовими ресурсами, яка поєднує стратегічні цілі, механізми оцінювання ризиків, процедури кредитування, інструменти контролю та адаптаційні механізми реагування на зовнішні зміни. Її

ефективна реалізація не лише забезпечує стабільність і прибутковість діяльності банку, але й створює фінансове підґрунтя для розвитку малого та середнього бізнесу, зміцнення банківської системи та довгострокового економічного зростання держави [9].

1.2. Методичні підходи до оцінювання результативності кредитної діяльності банківських установ

Оцінювання ефективності кредитної політики банківських установ є одним із ключових напрямів стратегічного та оперативного управління банківською діяльністю, оскільки дозволяє визначити результативність реалізації кредитної стратегії, рівень досягнення фінансових цілей, якість управління кредитними ризиками та ступінь адаптації банку до змін ринкового середовища. Саме системне оцінювання кредитної політики забезпечує можливість своєчасного виявлення проблемних аспектів у кредитній діяльності, визначення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та формування обґрунтованих управлінських рішень щодо подальшого розвитку кредитних операцій [1].

В умовах посилення конкуренції у банківському секторі, зростання вимог до фінансової стійкості банків, цифровізації кредитних процесів та нестабільності макроекономічного середовища оцінка ефективності кредитної політики набуває особливого стратегічного значення. Вона дозволяє встановити, наскільки успішно банківська установа реалізує свої кредитні програми, забезпечує стабільність кредитного портфеля, підтримує належний рівень ліквідності та досягає запланованого рівня прибутковості від кредитних операцій [2].

Комплексне оцінювання ефективності кредитної політики передбачає використання системи взаємопов'язаних методичних підходів, що охоплюють як кількісні, так і якісні параметри аналізу. Такий підхід дозволяє не лише оцінити фінансові результати кредитної діяльності, але й визначити ефективність організаційних процедур, системи ризик-менеджменту, якості клієнтського

сервісу та рівня технологічного забезпечення кредитного процесу.

Першу групу становлять фінансово-економічні методи оцінювання, які базуються на аналізі кількісних показників діяльності банку. До основних індикаторів належать обсяг кредитного портфеля, темпи його зростання, структура кредитних вкладень, рівень диверсифікації кредитних активів, частка простроченої заборгованості, коефіцієнт покриття резервами кредитних ризиків, дохідність кредитних операцій, чистий процентний дохід, маржинальність кредитного бізнесу та рентабельність активів [3].

Особливе значення при оцінюванні має аналіз якості кредитного портфеля, оскільки саме цей показник характеризує ефективність управління кредитними ризиками. Зростання частки проблемної заборгованості свідчить про недосконалість процедур оцінювання позичальників або недостатній рівень моніторингу кредитних операцій. Водночас стабільне зниження рівня непрацюючих кредитів може свідчити про ефективність внутрішньої кредитної політики та високий рівень фінансової дисципліни клієнтів [4].

Другою групою виступають коефіцієнтні методи оцінювання, які дозволяють визначити фінансову ефективність кредитної діяльності через систему відносних показників. Серед ключових коефіцієнтів використовуються коефіцієнт кредитної активності, коефіцієнт дохідності кредитних операцій, коефіцієнт ризиковості кредитного портфеля, коефіцієнт резервування та показники ліквідності банківської установи. Використання коефіцієнтного аналізу дає можливість порівнювати результати діяльності банку в динаміці, а також зі середньоринковими показниками або результатами конкурентів [5].

Не менш важливими є якісні методи оцінювання, які дозволяють аналізувати нефінансові аспекти реалізації кредитної політики. До таких параметрів належать швидкість ухвалення кредитних рішень, якість обслуговування клієнтів, рівень автоматизації кредитних процесів, ефективність внутрішнього контролю, гнучкість кредитних продуктів та здатність банку адаптуватися до потреб різних сегментів клієнтів. У сучасних умовах цифровізації саме якісні показники дедалі частіше формують конкурентні переваги банківських установ [6].

Окрему увагу в сучасних умовах приділяють економіко-математичним методам оцінювання, які базуються на використанні статистичного аналізу, прогнозних моделей, сценарного моделювання та цифрових алгоритмів аналізу кредитних ризиків. Такі методи дозволяють моделювати вплив змін процентної політики, кредитних умов або зовнішніх макроекономічних факторів на якість кредитного портфеля та фінансові результати банку [7].

Важливим інструментом також виступає порівняльний (benchmark) аналіз, який передбачає співставлення показників кредитної діяльності банку з аналогічними показниками інших банківських установ або середньогалузевими значеннями. Це дозволяє визначити конкурентну позицію банку, оцінити ефективність обраної кредитної стратегії та сформулювати напрями її подальшого вдосконалення [8].

Основні методи оцінки ефективності кредитної політики показані на Рис.1.2.

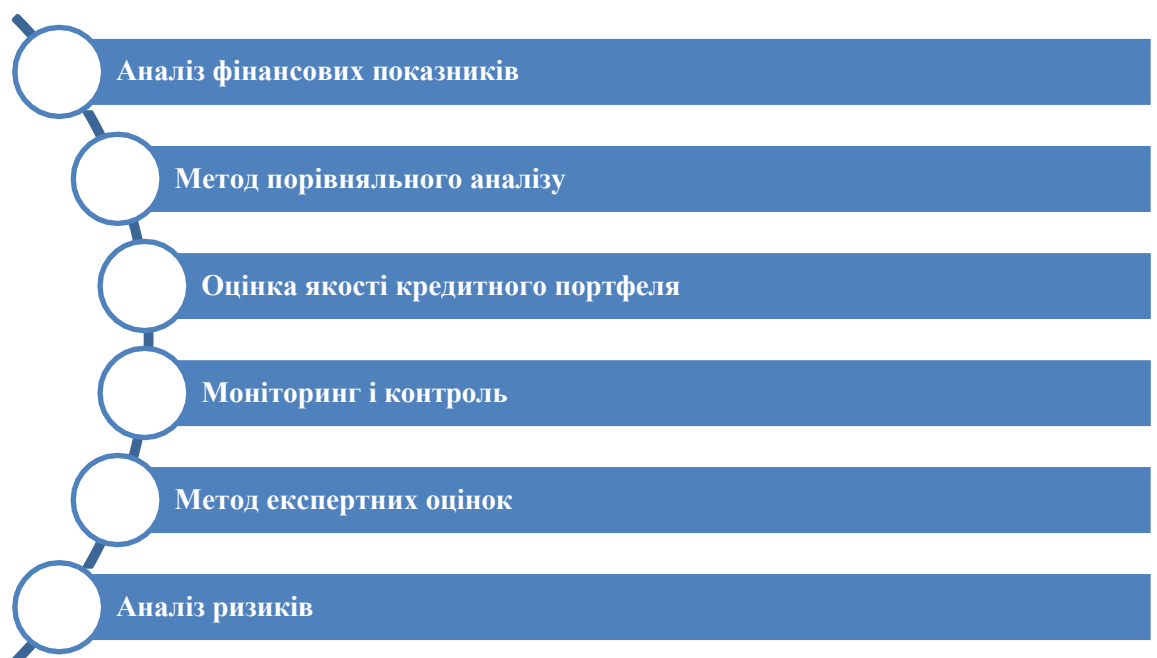

Рисунок 1.2 Методи оцінки ефективності кредитної політики банківських установ

Джерело: сформовано автором на основі [6-8]

Таким чином, оцінювання ефективності кредитної політики банківської установи є багатофакторним аналітичним процесом, що поєднує фінансові,

організаційні, ризикові та технологічні аспекти банківської діяльності. Комплексне застосування різних методів аналізу дозволяє не лише визначити поточну результативність кредитної політики, але й сформувати стратегічні напрями її оптимізації, підвищення конкурентоспроможності банку та зміцнення його фінансової стійкості в довгостроковій перспективі [9].

Для здійснення комплексної оцінки результативності кредитної політики банківських установ доцільно використовувати систему аналітичних методів, які дозволяють всебічно дослідити ефективність кредитної діяльності, рівень прибутковості кредитних операцій, якість управління ризиками та конкурентні позиції банку на фінансовому ринку. Особливе місце серед таких інструментів займають аналіз фінансових показників та метод порівняльного аналізу, які дозволяють сформувати об'єктивне уявлення про стан кредитного менеджменту банківської установи.

I. Аналіз фінансових показників

Одним із найбільш інформативних і поширених методів оцінювання ефективності кредитної політики виступає аналіз фінансових показників. Його практичне значення полягає у можливості кількісно оцінити результати кредитної діяльності банку, визначити рівень прибутковості кредитних операцій, виявити проблемні зони у структурі кредитного портфеля та встановити ефективність функціонування системи управління кредитними ризиками. Такий аналіз дозволяє керівництву банку своєчасно приймати управлінські рішення щодо коригування кредитної стратегії та оптимізації структури активних операцій [1].

Одним із ключових індикаторів є рентабельність кредитного портфеля, яка характеризує здатність банківської установи отримувати прибуток від операцій кредитування. Цей показник демонструє, наскільки ефективно банк використовує залучені та власні фінансові ресурси при формуванні кредитного портфеля. Високий рівень рентабельності свідчить про збалансовану процентну політику, ефективний підхід до оцінювання кредитоспроможності клієнтів та якісну організацію кредитного процесу. Зростання цього показника може бути результатом удосконалення системи ціноутворення кредитних продуктів,

оптимізації адміністративних витрат або підвищення якості клієнтського портфеля [2].

Не менш важливим показником виступає коефіцієнт покриття кредитних ризиків, який характеризує рівень захищеності банку від потенційних фінансових втрат, пов'язаних із невиконанням позичальниками своїх зобов'язань. Даний індикатор відображає достатність сформованих резервів для компенсації можливих збитків за проблемними кредитами. Високе значення цього показника свідчить про обережну кредитну політику банку, належний рівень ризик-менеджменту та фінансову стійкість установи. У свою чергу недостатній рівень резервування може створювати загрозу для стабільності банку в умовах погіршення якості кредитного портфеля [3].

Ще одним важливим критерієм оцінювання виступає рівень проблемної заборгованості, який дозволяє визначити частку кредитів із простроченим виконанням зобов'язань у загальному обсязі кредитного портфеля. Цей показник є одним із найбільш чутливих індикаторів ефективності кредитної політики, оскільки безпосередньо характеризує якість прийнятих кредитних рішень та ефективність моніторингу позичальників. Підвищення частки проблемних кредитів може свідчити про недоліки в оцінюванні платоспроможності клієнтів, недостатній рівень забезпечення кредитів або погіршення загальної економічної ситуації [4].

Аналіз зазначених фінансових показників у динаміці дозволяє виявити тенденції розвитку кредитної діяльності банку, оцінити стабільність його кредитного портфеля та визначити потенційні напрями вдосконалення кредитної політики. Крім того, комплексний фінансовий аналіз створює інформаційну основу для формування більш ефективної системи управління кредитними ризиками та забезпечення довгострокової прибутковості банківської установи [5].

II. Метод порівняльного аналізу

Важливим інструментом оцінювання ефективності кредитної політики також є **метод порівняльного аналізу**, який широко використовується в практиці банківського менеджменту для визначення конкурентних позицій банку та оцінки

результативності його кредитної діяльності. Суть цього методу полягає у зіставленні основних показників кредитної діяльності досліджуваної банківської установи з аналогічними показниками інших банків, середньогалузевими значеннями або нормативними орієнтирами фінансового ринку [6].

Застосування порівняльного аналізу дозволяє визначити, наскільки ефективно банк реалізує свою кредитну стратегію в порівнянні з конкурентами, чи відповідають його показники прибутковості, якості кредитного портфеля, рівня резервування та ризиковості середньоринковим стандартам. Такий підхід забезпечує можливість виявлення конкурентних переваг банківської установи, а також визначення слабких місць, які потребують управлінського втручання.

Особливої актуальності цей метод набуває в умовах високої конкуренції на ринку банківських послуг, коли кредитна політика стає одним із ключових факторів залучення клієнтів і формування ринкової частки. Наприклад, порівняння рівня процентних ставок, швидкості ухвалення кредитних рішень, умов забезпечення кредитів або якості цифрових кредитних сервісів дозволяє оцінити ступінь адаптації банку до сучасних потреб клієнтів та ринкових тенденцій [7].

Метод порівняльного аналізу може застосовуватися як для оцінювання внутрішньої динаміки розвитку банку за різні періоди, так і для зовнішнього аналізу його позицій відносно інших учасників банківського ринку. Це створює можливість не лише оцінити поточну ефективність кредитної політики, але й сформулювати стратегічні напрями її подальшої трансформації з урахуванням ринкових змін та конкурентного середовища [8].

Таким чином, поєднання аналізу фінансових показників із методом порівняльного аналізу дозволяє сформулювати комплексне уявлення про ефективність кредитної політики банківської установи, визначити рівень її конкурентоспроможності, фінансової стійкості та здатності до адаптації в умовах динамічного розвитку банківського сектору [9].

Детально розглянемо основні етапи цього методу (Рис.1.3).

- **Вибір показників для порівняльного аналізу**

Рисунок 1.3 Етапи проведення порівняльного аналізу

Джерело: сформовано автором на основі [9, 10]

Для забезпечення об'єктивної оцінки результативності кредитної політики банківської установи особливе значення має застосування методу порівняльного аналізу, який дозволяє визначити конкурентні позиції банку, оцінити якість його кредитного менеджменту та виявити перспективні напрями вдосконалення кредитної стратегії. Ефективність використання цього методу значною мірою залежить від послідовності проходження його аналітичних етапів, кожен із яких має власне змістовне та практичне навантаження.

1. Формування системи ключових показників для проведення аналізу

Першим етапом проведення порівняльного аналізу є визначення системи показників, за допомогою яких буде здійснюватися оцінювання ефективності кредитної політики банку. Від правильності вибору аналітичних індикаторів залежить об'єктивність отриманих результатів та можливість формування обґрунтованих управлінських висновків.

До числа найбільш репрезентативних показників, що використовуються в процесі такого аналізу, належить обсяг кредитних вкладень, який характеризує масштаби кредитної активності банку та його здатність забезпечувати фінансування клієнтів. Динаміка цього показника дозволяє оцінити рівень присутності банку на ринку кредитних послуг, темпи розширення клієнтської бази та ефективність реалізації кредитної стратегії.

Важливим індикатором також виступає частка проблемної кредитної заборгованості, яка характеризує якість сформованого кредитного портфеля та ефективність системи управління ризиками. Зниження цього показника, як правило, свідчить про високий рівень фінансового аналізу позичальників, ефективну систему моніторингу кредитних операцій та збалансовану кредитну політику банку.

Окремої уваги потребує аналіз процентної політики банку, оскільки рівень процентних ставок безпосередньо впливає на конкурентоспроможність кредитних

продуктів та доступність фінансування для клієнтів. Порівняння вартості кредитних ресурсів дозволяє оцінити, наскільки привабливими є умови кредитування порівняно з іншими учасниками ринку.

Крім цього, аналізуються строки кредитування, графіки погашення зобов'язань, вимоги до забезпечення та рівень гнучкості кредитних продуктів, які визначають адаптивність банку до потреб різних категорій позичальників. Для банків, орієнтованих на підтримку підприємницького сектору, важливим показником також є частка кредитів, спрямованих на фінансування малого та середнього бізнесу, яка відображає стратегічну орієнтацію банку на розвиток цього сегмента економіки [1].

2. Проведення порівняння з банками-конкурентами

Наступним етапом є зіставлення показників досліджуваної банківської установи з аналогічними показниками інших банків, які працюють у схожих ринкових умовах. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити конкурентні позиції банку, визначити рівень його ефективності та виявити переваги або недоліки кредитної політики.

Для проведення такого аналізу використовуються дані фінансової звітності банків, аналітичні огляди ринку, рейтинги фінансових установ, а також статистична інформація, оприлюднена регуляторними органами, зокрема Національний банк України. При цьому важливо забезпечити коректність порівняння, обираючи банки зі схожими масштабами діяльності, бізнес-моделлю, структурою клієнтської бази та спеціалізацією кредитних продуктів.

Порівняльний аналіз із конкурентами дозволяє визначити, чи має банк конкурентні переваги за рівнем процентних ставок, швидкістю ухвалення кредитних рішень, доступністю фінансових продуктів або якістю управління кредитними ризиками. Одночасно такий підхід допомагає виявити проблемні аспекти діяльності, наприклад надмірно високий рівень простроченої заборгованості, недостатню гнучкість кредитних умов або низьку частку фінансування підприємницького сектору.

3. Співставлення з ринковими орієнтирами

Окрім порівняння з прямими конкурентами, важливим етапом є оцінювання кредитної політики банку відносно середньоринкових тенденцій. Такий підхід дозволяє визначити, наскільки стратегія банку відповідає загальним умовам розвитку банківського сектору та поточній ринковій кон'юнктурі.

На цьому етапі аналізуються середні ринкові параметри кредитування, включаючи вартість кредитних ресурсів, середній рівень кредитного ризику, обсяги кредитування окремих сегментів економіки, тривалість кредитних програм та інші ключові характеристики кредитного ринку.

Подібне співставлення дає можливість виявити стратегічні відхилення. Наприклад, нижчі процентні ставки можуть свідчити про агресивну політику розширення ринку та залучення нових клієнтів. У той же час надмірно високий рівень кредитної активності може супроводжуватися підвищенням ризику погіршення якості кредитного портфеля.

4. Інтерпретація отриманих результатів

Завершальним етапом порівняльного аналізу є інтерпретація отриманих результатів та формування практичних висновків. На цьому етапі важливо не лише зафіксувати виявлені відмінності між показниками банку, конкурентів і середньоринкових значень, але й встановити економічні причини таких відхилень.

Наприклад, вищий рівень процентних ставок може бути зумовлений орієнтацією банку на більш ризикові сегменти кредитування або підвищеною вартістю ресурсної бази. Натомість нижчий рівень проблемної заборгованості може свідчити про ефективну систему ризик-менеджменту, якісну перевірку позичальників та збалансовану структуру кредитного портфеля.

Результати інтерпретації стають інформаційною основою для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення кредитної політики. Це може включати перегляд умов кредитування, оптимізацію процентної політики, розширення продуктової лінійки для суб'єктів малого та середнього бізнесу, модернізацію системи оцінювання позичальників або впровадження нових цифрових інструментів управління кредитними ризиками.

Таким чином, метод порівняльного аналізу виступає ефективним інструментом стратегічного управління кредитною діяльністю банківської установи. Його комплексне застосування дозволяє своєчасно виявляти конкурентні переваги, оцінювати рівень фінансової стійкості та формувати стратегічні напрями підвищення ефективності кредитної політики в умовах динамічного розвитку банківського сектору [2].

Таблиця 1.1

Характеристику переваг та недоліків методу порівняльного аналізу

Переваги методу порівняльного аналізу	
Об'єктивність	цей метод надає можливість отримати об'єктивні результати на основі реальних показників діяльності як самого банку, так і його конкурентів
Адаптивність	порівняльний аналіз дозволяє виявити сильні та слабкі сторони кредитної політики, що полегшує процес адаптації до ринкових умов.
Швидка оцінка	використання відкритих даних дає змогу швидко оцінити позиції банку на ринку порівняно з конкурентами
Недоліки методу порівняльного аналізу	
Залежність від доступності даних	відне завжди є можливість отримати повні та актуальні дані про діяльність банків-конкурентів, що може вплинути на точність результатів
Не враховує специфіку окремих банків	метод порівняння може бути менш ефективним у випадках, коли банк має специфічну клієнтську базу або стратегію, відмінну від конкурентів.

Джерело: сформовано самостійно

Оцінка якості кредитного портфеля займає центральне місце в системі аналізу ефективності кредитної політики банківської установи, оскільки саме якість сформованого кредитного портфеля значною мірою визначає рівень фінансової стійкості банку, його прибутковість, ліквідність та здатність протистояти зовнішнім економічним викликам. Якісний кредитний портфель свідчить про ефективність процедур відбору позичальників, раціональність кредитної стратегії та дієвість системи управління ризиками. Водночас погіршення структури кредитного портфеля може призводити до зростання обсягів проблемної заборгованості, збільшення резервних відрахувань та зниження фінансових результатів банку [3].

У процесі оцінювання якості кредитного портфеля аналізується не лише загальний обсяг кредитних вкладень, але й їх структура, рівень диверсифікації, ступінь ризиковості окремих кредитних операцій, концентрація за галузями економіки та якість обслуговування позичальниками своїх зобов'язань. Такий комплексний підхід дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та формувати превентивні управлінські рішення щодо зниження кредитного ризику.

Одним із найбільш поширених індикаторів оцінювання є коефіцієнт проблемних кредитів (NPL ratio), який характеризує частку непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банку. До цієї категорії, як правило, належать кредити, за якими спостерігається тривале порушення графіка платежів або суттєве погіршення фінансового стану позичальника. Зростання частки проблемних кредитів свідчить про послаблення якості кредитного портфеля, недостатню ефективність кредитного аналізу або вплив негативних макроекономічних факторів. Високий рівень NPL зазвичай супроводжується необхідністю формування додаткових резервів, що може негативно впливати на прибутковість банківської установи.

Наступним важливим показником виступає коефіцієнт покриття резервами проблемної заборгованості, який відображає рівень фінансової готовності банку до покриття можливих збитків за непрацюючими кредитами. Достатній рівень сформованих резервів є свідченням консервативного підходу до управління ризиками та фінансової надійності банківської установи. Чим вищий рівень резервного покриття, тим більшу стійкість демонструє банк у випадку погіршення платіжної дисципліни клієнтів.

Важливе місце в аналізі також посідає оцінка концентрації кредитного портфеля, яка дозволяє визначити рівень залежності банку від окремих клієнтів, корпоративних груп або секторів економіки. Надмірна концентрація кредитних вкладень у певному напрямі створює додаткові ризики для банку, оскільки фінансові проблеми одного сектору можуть суттєво вплинути на загальну стабільність кредитного портфеля. Саме тому диверсифікація кредитних активів виступає одним із ключових принципів ефективної кредитної політики.

Окремим аналітичним показником виступає частка нових кредитів у структурі портфеля, яка дозволяє оцінити інтенсивність оновлення кредитного портфеля та активність банку у сфері кредитування. Зростання цього показника може свідчити про розширення кредитної діяльності, активне залучення нових клієнтів або впровадження нових кредитних продуктів. Водночас надмірно швидке зростання кредитного портфеля без належного контролю ризиків може призводити до погіршення його якості.

Додатково в процесі аналізу здійснюється дослідження строкової структури кредитного портфеля, що дозволяє оцінити рівень своєчасності виконання позичальниками своїх фінансових зобов'язань. Значна частка прострочених платежів може свідчити про зниження платоспроможності клієнтів або недоліки в системі післякредитного моніторингу.

Не менш важливим є галузевий аналіз кредитного портфеля, який дозволяє оцінити ступінь диверсифікації кредитних вкладень між різними секторами економіки. Наприклад, висока концентрація кредитних ресурсів у галузях, що характеризуються підвищеною циклічністю або залежністю від зовнішньоекономічної кон'юнктури, може створювати додаткові загрози для фінансової стабільності банку.

У сучасних умовах особливого значення набуває стрес-тестування кредитного портфеля, яке дозволяє моделювати вплив несприятливих економічних сценаріїв на якість кредитних активів. Такий інструмент дає можливість оцінити потенційний вплив інфляційних процесів, зростання процентних ставок, валютних коливань або економічної рецесії на рівень кредитного ризику та платоспроможність позичальників.

Важливою складовою сучасної системи оцінювання виступає також кредитний скоринг, який базується на використанні автоматизованих моделей аналізу фінансового стану клієнтів. Використання скорингових технологій дозволяє банкам підвищити точність оцінювання кредитоспроможності позичальників, знизити рівень людського фактору та мінімізувати ризики прийняття помилкових кредитних рішень.

II. Аналіз кредитних ризиків

Ще одним важливим напрямом оцінювання ефективності кредитної політики є аналіз кредитних ризиків. Його основною метою є визначення ймовірності невиконання позичальниками своїх зобов'язань та оцінка потенційних фінансових втрат банку. Для цього банки використовують комплекс фінансових, статистичних та поведінкових моделей оцінювання клієнтів, аналізують їх платоспроможність, структуру грошових потоків, кредитну історію та ринкові перспективи розвитку [4].

У сучасній банківській практиці активно застосовуються цифрові моделі прогнозування дефолту, елементи машинного аналізу даних та системи автоматизованого ризик-менеджменту, що дозволяє підвищити точність кредитних рішень та знизити рівень потенційних збитків.

III. Метод експертних оцінок

Для оцінювання якісних характеристик кредитної політики також використовується метод експертних оцінок. Його сутність полягає у залученні фахівців банківського сектору, аналітиків, ризик-менеджерів або незалежних консультантів для визначення ефективності окремих елементів кредитної стратегії. Експертний підхід дозволяє оцінити ті параметри, які складно виміряти кількісно, зокрема якість внутрішніх процедур, ефективність системи управління персоналом, гнучкість кредитних продуктів або рівень клієнтоорієнтованості банку.

IV. Моніторинг та контроль кредитної діяльності

Завершальним елементом оцінювання виступає постійний моніторинг кредитного портфеля та контроль виконання умов кредитних договорів. Саме ефективна система моніторингу дозволяє банку своєчасно реагувати на зміну фінансового стану позичальників, виявляти ранні ознаки погіршення платіжної дисципліни та мінімізувати ризики виникнення проблемної заборгованості.

Моніторинг охоплює регулярний аналіз фінансової звітності клієнтів, перевірку стану заставного забезпечення, контроль руху грошових потоків та переоцінку кредитного рейтингу позичальників. Впровадження цифрових систем

контролю дозволяє значно підвищити оперативність управлінських рішень та ефективність післякредитного супроводу.

Таким чином, оцінювання ефективності кредитної політики банківської установи є складним багаторівневим процесом, що поєднує фінансовий аналіз, оцінку якості кредитного портфеля, аналіз ризиків, експертні методи та постійний моніторинг кредитних операцій. Комплексне використання цих інструментів дозволяє банкам формувати збалансовану кредитну стратегію, зміцнювати фінансову стійкість та забезпечувати довгостроковий розвиток в умовах конкурентного фінансового середовища.

1.3. Роль кредитних механізмів у фінансовому забезпеченні розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

Кредитні інструменти посідають стратегічно важливе місце в системі фінансового забезпечення малого та середнього підприємництва, оскільки саме доступ до позикового капіталу значною мірою визначає темпи розвитку бізнесу, його інвестиційний потенціал, рівень конкурентоспроможності та здатність адаптуватися до динамічних змін ринкового середовища. Для української економіки, де сектор малого та середнього бізнесу формує значну частину зайнятості населення, стимулює розвиток конкуренції та створює основу для формування інноваційного підприємницького середовища, ефективне використання кредитних механізмів набуває особливо важливого значення [1].

В сучасних умовах функціонування економіки України суб'єкти малого та середнього підприємництва стикаються з низкою фінансових обмежень, серед яких недостатність власного капіталу, висока вартість зовнішнього фінансування, обмежений доступ до інвестиційних ресурсів, нестабільність валютного ринку та загальний рівень економічної невизначеності. За таких умов кредитні інструменти стають одним із найбільш реалістичних та доступних механізмів забезпечення фінансової стійкості бізнесу, розширення виробничих потужностей, модернізації обладнання та реалізації інноваційних проєктів.

Найбільш поширеним інструментом фінансування підприємницької діяльності залишаються банківські кредити, які надаються на різні строки та можуть використовуватися для покриття як поточних операційних потреб, так і реалізації довгострокових інвестиційних програм. Банківське кредитування дозволяє підприємствам формувати оборотний капітал, закуповувати сировину, розширювати виробничі потужності, оновлювати матеріально-технічну базу та виходити на нові ринки збуту. Саме завдяки кредитним ресурсам підприємства отримують можливість реалізовувати проекти, фінансування яких було б неможливим виключно за рахунок власних коштів [2].

Водночас практика функціонування українського банківського сектору свідчить про наявність низки бар'єрів, що обмежують доступ малого та середнього бізнесу до банківського фінансування. До найбільш поширених проблем належать високі процентні ставки, жорсткі вимоги до заставного забезпечення, складні процедури фінансового аналізу, недостатній рівень прозорості фінансової звітності підприємств, а також обмежена кредитна історія новостворених компаній. Це суттєво звужує можливості залучення позикового капіталу, особливо для стартапів та підприємств на ранніх стадіях розвитку.

Поряд із традиційним банківським кредитуванням важливу роль у фінансовому забезпеченні бізнесу відіграють кредитні спілки та інші небанківські фінансові установи. Такі організації часто орієнтуються на невеликі підприємства, фізичних осіб-підприємців або локальні бізнес-ініціативи, пропонуючи більш гнучкі умови фінансування, спрощені процедури розгляду заявок та індивідуальний підхід до оцінювання позичальників. Для багатьох підприємців саме такі фінансові інститути стають альтернативним джерелом ресурсів, особливо у випадках, коли отримання банківського кредиту є ускладненим [3].

Важливим фактором активізації кредитування малого та середнього підприємництва в Україні є державна фінансова підтримка. Держава через спеціалізовані програми стимулювання бізнесу формує додаткові можливості для доступу підприємств до фінансових ресурсів. Одним із найбільш дієвих механізмів є компенсація частини процентної ставки, надання державних гарантій

за кредитами, підтримка інноваційних стартапів та стимулювання інвестиційної активності підприємців. Значну роль у цьому процесі відіграють програми підтримки, що реалізуються за участі Кабінет Міністрів України, Національний банк України та державних фінансових інституцій.

Особливої актуальності набувають програми пільгового кредитування, орієнтовані на фінансування виробничих підприємств, аграрного сектору, сфери послуг та інноваційних бізнес-проектів. Завдяки таким інструментам підприємства отримують можливість залучати фінансові ресурси на більш вигідних умовах, що позитивно впливає на їх інвестиційну активність та фінансову стабільність.

Крім класичних кредитних продуктів, у сучасній практиці розвитку підприємництва дедалі більшого значення набувають альтернативні кредитні механізми, серед яких факторинг, фінансовий лізинг, овердрафтне кредитування, кредитні лінії, торговельне фінансування та цифрові кредитні платформи. Використання таких інструментів дозволяє підприємствам більш ефективно управляти грошовими потоками, підтримувати оборотний капітал та оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

Разом із позитивним впливом кредитних інструментів існують і фактори, які стримують розвиток кредитування підприємницького сектору. До них належать недостатній рівень фінансової грамотності підприємців, обмежена обізнаність щодо доступних кредитних програм, складність підготовки фінансової документації, тривалі процедури погодження кредитних заявок, а також високий рівень кредитних ризиків у періоди економічної нестабільності.

Водночас результати численних економічних досліджень підтверджують, що розширення доступу до кредитних ресурсів безпосередньо впливає на зростання кількості суб'єктів підприємництва, збільшення обсягів виробництва, підвищення рівня зайнятості та загальну активізацію інвестиційних процесів у державі. Саме тому вдосконалення кредитних механізмів фінансування малого та середнього бізнесу є одним із пріоритетних напрямів розвитку фінансового сектору України.

Таким чином, кредитні інструменти виступають не лише джерелом

залучення фінансових ресурсів, але й стратегічним фактором розвитку малого та середнього бізнесу, зміцнення його конкурентних позицій, підвищення інвестиційної активності та забезпечення стійкого економічного зростання держави. Їх ефективне використання створює необхідні передумови для формування сучасного підприємницького середовища та довгострокового розвитку національної економіки [4].

Таблиця 1.2

Основні кредитні інструменти, їх характеристики та вплив на розвиток
малого та середнього бізнесу

Кредитний інструмент	Характеристика	Вплив на МСБ
Банківські кредити	Довгострокові та короткострокові кредити з фіксованими або плаваючими ставками.	Забезпечують фінансування для інвестицій, розширення виробництва та покриття обігових витрат
Кредитні спілки	Небанківські фінансові установи, що пропонують кредити підприємцям, які не можуть отримати банківське фінансування.	Дають можливість отримати кредити підприємцям, які не можуть отримати банківське фінансування.
Державні програми підтримки	Програми субсидування процентних ставок або гарантування кредитів для МСБ.	Знижують фінансовий тягар на підприємства, стимулюючи їх розвиток через доступ до дешевшого фінансування
Лізинг	Фінансування придбання обладнання з можливістю викупу після закінчення терміну	Дозволяє підприємствам модернізувати обладнання без значних початкових витрат, що підвищує ефективність
Факторинг	Продаж дебіторської заборгованості для отримання негайного фінансування	Полегшує управління грошовими потоками, даючи можливість швидше отримувати кошти від продажів

Джерело: сформовано автором із використанням [11, 12]

Таким чином, наявність широкого спектра кредитних інструментів створює для суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні додаткові можливості для забезпечення стабільного функціонування, реалізації

інвестиційних намірів, розширення виробничого потенціалу та зміцнення ринкових позицій. Використання банківських кредитів, програм державного стимулювання, альтернативних фінансових механізмів та цифрових кредитних сервісів дозволяє підприємствам більш гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища, адаптувати власні бізнес-моделі до нових економічних умов та формувати довгострокові конкурентні переваги.

Разом із тим повноцінна реалізація потенціалу кредитних інструментів вимагає усунення існуючих системних бар'єрів, які стримують доступ підприємницького сектору до фінансових ресурсів. До таких обмежень належать висока вартість кредитного капіталу, недостатній рівень фінансової прозорості частини підприємств, складність процедур отримання фінансування, недостатній розвиток альтернативних джерел кредитування, а також підвищений рівень ризиків в умовах економічної нестабільності. Вирішення зазначених проблем потребує комплексного підходу, який має включати вдосконалення банківських механізмів оцінювання позичальників, цифровізацію кредитних процесів, розширення програм фінансової підтримки та активізацію співпраці між банківським сектором, державою та бізнес-середовищем.

У сучасних умовах розвитку національної економіки саме сектор малого та середнього підприємництва виступає одним із базових елементів забезпечення макроекономічної стійкості, формування конкурентного середовища, зростання зайнятості населення та розвитку інноваційної діяльності. Економічна практика переконливо доводить, що активізація підприємницької діяльності сприяє структурній модернізації економіки, підвищенню інвестиційної активності та зміцненню фінансової незалежності держави [13].

Не менш важливим чинником забезпечення ефективного розвитку бізнесу є впровадження сучасних управлінських підходів, зокрема використання прогресивних моделей корпоративного управління, систем стратегічного планування, цифрових інструментів фінансового менеджменту та ризик-орієнтованого управління. Формування ефективної системи корпоративного управління сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємств,

зростанню довіри з боку фінансових установ, поліпшенню якості управлінських рішень та забезпеченню стійкого розвитку бізнесу в довгостроковій перспективі [14].

Отже, розвиток малого та середнього бізнесу, підкріплений ефективним використанням кредитних інструментів і впровадженням сучасних управлінських механізмів, формує основу для стабільного економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності національного господарства та зміцнення фінансової безпеки держави.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи було досліджено теоретико-методологічні засади формування та реалізації кредитної політики банківських установ, а також визначено її роль у фінансовому забезпеченні розвитку малого та середнього підприємництва в сучасних економічних умовах.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що кредитна політика банку виступає одним із ключових елементів системи стратегічного управління банківською установою, оскільки визначає пріоритетні напрями кредитної діяльності, принципи розміщення фінансових ресурсів, критерії відбору позичальників та механізми управління кредитними ризиками. Обґрунтовано, що ефективно сформована кредитна політика забезпечує досягнення оптимального

балансу між прибутковістю кредитних операцій, рівнем ризику та фінансовою стійкістю банку.

Узагальнення наукових підходів до трактування сутності кредитної політики дало можливість визначити її як комплексну систему стратегічних, організаційно-економічних та фінансових рішень, спрямованих на ефективне управління кредитними ресурсами, формування якісного кредитного портфеля та забезпечення стабільного розвитку банківської установи в умовах конкурентного фінансового середовища.

У ході дослідження методичних підходів до оцінювання ефективності кредитної політики встановлено, що найбільш результативним є комплексний підхід, який поєднує аналіз фінансових показників, оцінювання якості кредитного портфеля, дослідження рівня кредитних ризиків, порівняльний аналіз конкурентних позицій банку, експертне оцінювання та постійний моніторинг кредитної діяльності. Доведено, що використання системи кількісних і якісних індикаторів дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти кредитної діяльності та формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо її вдосконалення.

Окрему увагу приділено аналізу якості кредитного портфеля як одного з основних показників ефективності кредитної політики. Визначено, що структура кредитного портфеля, рівень проблемної заборгованості, достатність резервного покриття та ступінь диверсифікації кредитних вкладень безпосередньо впливають на фінансову стійкість банківської установи та її здатність протистояти зовнішнім ризикам.

У процесі дослідження впливу кредитних інструментів на розвиток малого та середнього бізнесу встановлено, що доступ до кредитних ресурсів є одним із ключових факторів забезпечення фінансової стабільності, інвестиційної активності та конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва. Доведено, що банківське кредитування, альтернативні фінансові інструменти, державні програми підтримки бізнесу, а також цифрові кредитні сервіси формують необхідні передумови для розвитку підприємницького сектору та стимулювання економічного зростання.

Разом із тим виявлено, що розвиток кредитування малого та середнього бізнесу в Україні стримується низкою системних факторів, серед яких висока вартість кредитних ресурсів, жорсткі вимоги до забезпечення, обмежений доступ новостворених підприємств до фінансування, недостатній рівень фінансової прозорості бізнесу та підвищений рівень економічної невизначеності.

Отже, результати теоретичного дослідження підтверджують, що ефективна кредитна політика банківських установ є важливим інструментом не лише забезпечення фінансової стабільності самого банку, але й активізації розвитку малого та середнього підприємництва, підвищення інвестиційної активності, створення нових робочих місць та забезпечення довгострокового економічного розвитку України. Отримані в першому розділі теоретичні та методичні положення формують наукову основу для проведення подальшого аналітичного дослідження кредитної політики ТАСКОМБАНК у наступних розділах роботи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ В СЕГМЕНТІ ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

2.1. Комплексна характеристика діяльності банку на ринку кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва

АТ "ТАСКОМБАНК" протягом 2019–2023 років послідовно зміцнював власні позиції на ринку банківських послуг України та залишався одним із активних учасників сегмента кредитування корпоративних клієнтів, зокрема суб'єктів малого та середнього підприємництва. Досліджуваний період характеризувався суттєвими економічними трансформаціями, які супроводжувалися як внутрішніми, так і зовнішніми викликами, серед яких пандемія COVID-19, макроекономічна нестабільність, зростання інфляційного тиску, військові ризики та структурні зміни у фінансовому секторі. Незважаючи на складність зовнішнього середовища, АТ "ТАСКОМБАНК" демонстрував здатність оперативно адаптувати кредитну політику до нових економічних умов, забезпечуючи стабільну підтримку підприємницького сектору.

У 2019 році діяльність АТ "ТАСКОМБАНК" здійснювалася в умовах відносно стабільного економічного розвитку України, що позитивно впливало на активність корпоративного сектору та попит на кредитні ресурси. У цей період банк активно розширював програми фінансування малого та середнього бізнесу, орієнтуючись переважно на підприємства торгівлі, аграрного сектору, виробництва та сфери послуг. Сприятливе макроекономічне середовище дозволило банку забезпечити зростання кредитного портфеля та розширити співпрацю з представниками бізнесу.

У 2020 році функціонування банківського сектору зазнало суттєвого впливу пандемії COVID-19, що супроводжувалося зниженням ділової активності, обмеженням господарської діяльності та підвищенням кредитних ризиків. В умовах кризових явищ АТ "ТАСКОМБАНК" здійснив адаптацію власної кредитної стратегії шляхом розвитку дистанційного банківського

обслуговування, оптимізації процедур розгляду кредитних заявок та активізації участі у програмах підтримки підприємництва. Це дозволило зберегти стабільний рівень кредитування малого та середнього бізнесу навіть в умовах економічних обмежень.

У 2021 році, на фоні поступового відновлення економічної активності та стабілізації внутрішнього ринку, АТ "ТАСКОМБАНК" продовжив нарощування кредитного портфеля в корпоративному сегменті. Зростання споживчого попиту, відновлення інвестиційної активності підприємств та розширення цифрових фінансових сервісів сприяли підвищенню обсягів кредитування. Банк активно впроваджував нові кредитні продукти для бізнесу, розширював партнерські програми та удосконалював механізми оцінювання кредитоспроможності клієнтів.

2022 рік став одним із найскладніших етапів розвитку банківської системи України внаслідок початку повномасштабних воєнних дій. В умовах високої економічної невизначеності, зниження ділової активності, релокації підприємств та зростання фінансових ризиків АТ "ТАСКОМБАНК" зосередив увагу на підтримці діючих клієнтів, реструктуризації кредитних зобов'язань та фінансуванні стратегічно важливих секторів економіки. Незважаючи на суттєві виклики, банк зберіг присутність у сегменті кредитування малого та середнього бізнесу, забезпечуючи доступ підприємців до фінансових ресурсів.

У 2023 році, в умовах поступової адаптації української економіки до функціонування в умовах воєнного стану, АТ "ТАСКОМБАНК" активізував кредитну діяльність у корпоративному секторі. Банк продовжив підтримувати підприємства малого та середнього бізнесу, зокрема у сферах агропромислового виробництва, торгівлі, логістики та послуг. Завдяки розвитку цифрових кредитних сервісів, удосконаленню внутрішніх процедур ризик-менеджменту та оптимізації кредитних продуктів банку вдалося забезпечити позитивну динаміку кредитного портфеля та зміцнити свої позиції на ринку.

Таким чином, результати діяльності АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж 2019–2023 років свідчать про ефективність реалізації кредитної політики банку в

сегменті малого та середнього бізнесу. Незважаючи на значні економічні виклики, банк зберіг стабільність кредитної діяльності, адаптував фінансові інструменти до потреб ринку та забезпечив належний рівень підтримки підприємницького сектору, що позитивно вплинуло на розвиток бізнес-середовища в Україні.

З метою поглибленого аналізу доцільно дослідити динаміку кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки, зокрема зміну загального обсягу кредитних вкладень, кредитів корпоративному сектору та частки фінансування малого та середнього бізнесу. Отримані результати наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз кредитного портфелю АТ «ТАСКОМБАНК», 2019-2023 рр.

Рік	Загальний кредитний портфель (млрд грн)	Кредитний портфель МСБ (млрд грн)	Приріст кредитів МСБ (%)
2019	296,043	8,555	3,7
2020	232,772	6,859	-19,8
2021	242,568	11,903	73,5
2022	250,496	21,311	79,1
2023	263,34	23,5	10,3

Джерело: сформовано автором на основі звітності АТ «ТАСКОМБАНК»

На основі даних табл. 2.1 можна простежити основні тенденції зміни кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК", а також динаміку фінансування суб'єктів малого та середнього підприємництва протягом 2019–2023 років. Проведений аналіз дозволяє оцінити рівень адаптивності кредитної політики банку до змін зовнішнього економічного середовища та визначити ефективність реалізації кредитних програм у корпоративному сегменті.

У 2020 році, порівняно з 2019 роком, загальний обсяг кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК" продемонстрував скорочення. Така тенденція була зумовлена насамперед негативним впливом пандемії COVID-19, яка призвела до

уповільнення ділової активності, скорочення інвестиційних процесів, зниження платоспроможності клієнтів та зростання загального рівня фінансової невизначеності. У цей період значна частина підприємств змушена була тимчасово обмежити або призупинити господарську діяльність, що безпосередньо вплинуло на попит на кредитні ресурси.

Аналогічна тенденція спостерігалася і в сегменті кредитування малого та середнього бізнесу. Скорочення обсягів фінансування МСБ у 2020 році було пов'язане із підвищенням кредитних ризиків, обмеженням операційної діяльності підприємств та обережною політикою банку щодо оцінювання нових позичальників в умовах кризового середовища. Водночас АТ "ТАСКОМБАНК" продовжив підтримувати діючих клієнтів, використовуючи гнучкі механізми супроводження кредитних програм.

Починаючи з 2021 року, ситуація почала поступово стабілізуватися. Загальний кредитний портфель АТ "ТАСКОМБАНК" продемонстрував позитивну динаміку, що свідчить про відновлення економічної активності, пожвавлення підприємницької діяльності та зростання попиту на зовнішнє фінансування. Покращення макроекономічної ситуації, адаптація бізнесу до нових умов функціонування та розвиток цифрових банківських сервісів позитивно вплинули на активізацію кредитних операцій.

Особливо суттєве зростання спостерігалось в сегменті кредитування малого та середнього бізнесу. Значне збільшення кредитного портфеля МСБ у 2021 році свідчить про активізацію державних програм підтримки підприємництва, розширення доступу бізнесу до фінансових ресурсів, а також про ефективність кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у корпоративному сегменті.

У 2022 році, незважаючи на початок повномасштабної війни та суттєве ускладнення умов ведення господарської діяльності, АТ "ТАСКОМБАНК" зберіг позитивну динаміку розвитку кредитного портфеля. Це свідчить про здатність банку оперативно адаптувати кредитну політику до кризових умов, забезпечуючи фінансову підтримку стратегічно важливим секторам економіки. Особливо важливою стала підтримка малого та середнього бізнесу, який потребував

додаткових ресурсів для релокації виробництва, збереження персоналу та відновлення операційної діяльності.

Кредитний портфель у сегменті МСБ у 2022 році продемонстрував суттєве зростання, що підтверджує активну участь банку у фінансуванні підприємницького сектору в умовах воєнного часу. Значний попит на кредитні ресурси був зумовлений необхідністю адаптації бізнесу до нових економічних реалій, відновленням логістичних процесів та підтриманням виробничої діяльності.

У 2023 році АТ "ТАСКОМБАНК" продовжив нарощування кредитної активності. Загальний кредитний портфель банку продемонстрував подальше зростання, що свідчить про поступову стабілізацію фінансового ринку, адаптацію клієнтів до умов функціонування в період воєнного стану та збереження попиту на банківське фінансування. Одночасно спостерігалось збільшення обсягів кредитування малого та середнього бізнесу, що вказує на поступове відновлення підприємницької активності та зміцнення довіри клієнтів до банківського сектору.

Важливим фактором забезпечення стабільного розвитку кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК" стало вдосконалення системи управління кредитними ризиками. Банк активно використовував сучасні механізми оцінювання платоспроможності клієнтів, здійснював постійний моніторинг якості кредитного портфеля, впроваджував інструменти реструктуризації кредитних зобов'язань та використовував державні програми підтримки підприємництва, зокрема програми пільгового кредитування.

Таким чином, проведений аналіз кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК" засвідчив наявність позитивної тенденції до відновлення та подальшого зростання кредитування малого та середнього бізнесу впродовж досліджуваного періоду. Незважаючи на суттєві економічні виклики, пов'язані з пандемією та воєнними ризиками, банк продемонстрував високий рівень фінансової стійкості, адаптивності кредитної політики та здатності ефективно підтримувати розвиток підприємницького сектору.

Для більш глибокої оцінки результативності діяльності доцільно

проаналізувати ключові фінансово-економічні показники АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки, які наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Фінансові показники результатів діяльності АТ «ТАСКОМБАНК»

Рік	Чистий процентний дохід (млрд. грн.)	Чистий комісійний дохід (млрд. грн.)	Коефіцієнт операційної ефективності (%)	Загальні активи (млрд. грн.)	Загальні зобов'язання (млрд. грн.)	Чистий прибуток (млрд. грн.)
2019	19,7	18,2	46,6	394,5	320,4	32,6
2020	21,6	18,8	45,2	420,2	355,6	17,5
2021	29,3	24,4	41,5	465,9	385,2	35,1
2022	39,9	19,9	39,9	524,3	440,8	34,67
2023	56,9	24,4	34,6	600	500	37,8

Джерело: сформовано автором на основі звітності АТ «ТАСКОМБАНК»

Аналіз фінансових результатів діяльності АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки свідчить про загальне зміцнення фінансових позицій банку, поступове нарощування доходності основних банківських операцій та підвищення ефективності управління ресурсною базою в умовах нестабільного економічного середовища.

Динаміка чистого процентного доходу демонструє стійку тенденцію до зростання протягом усього досліджуваного періоду. Збільшення цього показника свідчить про розширення обсягів активних операцій банку, насамперед у сфері кредитування корпоративного сектору та суб'єктів малого і середнього підприємництва. Найбільш суттєве зростання процентних доходів спостерігалось у 2022–2023 роках, незважаючи на складні умови функціонування банківської системи в період воєнного стану. Це свідчить про ефективність реалізованої кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК", здатність банку оперативно адаптувати процентну стратегію до змін ринкової кон'юнктури та забезпечувати стабільний дохід від кредитних операцій.

Позитивна динаміка спостерігається і за показником чистого комісійного доходу, який протягом аналізованого періоду також демонстрував поступове

зростання. Така тенденція свідчить про активний розвиток банком супутніх фінансових послуг, розширення клієнтської бази, збільшення обсягів розрахунково-касового обслуговування, дистанційного банкінгу, еквайрингу та інших комісійних операцій. Зростання комісійних доходів підтверджує диверсифікацію джерел формування прибутку банку та зниження залежності виключно від процентних доходів.

Важливим індикатором результативності діяльності банку є коефіцієнт операційної ефективності (Cost-to-Income Ratio), який упродовж 2019–2023 років демонстрував позитивну динаміку до зниження. Скорочення значення цього показника свідчить про підвищення ефективності управління операційними витратами, оптимізацію внутрішніх бізнес-процесів, автоматизацію обслуговування клієнтів та зростання продуктивності використання ресурсів. Покращення операційної ефективності є важливою передумовою довгострокової фінансової стабільності АТ "ТАСКОМБАНК" та підвищення його конкурентоспроможності на банківському ринку.

Для більш повного аналізу фінансового стану банку доцільно дослідити динаміку основних балансових показників, зокрема активів, зобов'язань та чистого фінансового результату.

Протягом 2019–2023 років активи АТ "ТАСКОМБАНК" демонстрували стійку тенденцію до зростання. Позитивна динаміка активів свідчить про розширення масштабів діяльності банку, активне залучення нових клієнтів, збільшення обсягів кредитування, інвестиційної діяльності та розвиток операцій на фінансовому ринку. Зростання активів також відображає посилення ринкових позицій банку, розширення його ресурсного потенціалу та підвищення довіри з боку корпоративних і приватних клієнтів.

Збільшення обсягу активів значною мірою було забезпечене розвитком кредитного бізнесу, нарощуванням корпоративного портфеля, активним фінансуванням малого та середнього підприємництва, а також розширенням спектра банківських продуктів. Незважаючи на складні макроекономічні умови, АТ "ТАСКОМБАНК" зміг забезпечити позитивну динаміку ключових фінансових

показників, що свідчить про ефективність стратегічного управління, стійкість бізнес-моделі та здатність банку адаптуватися до кризових умов.

Більш детально динаміку активів, зобов'язань та чистого прибутку АТ "ТАСКОМБАНК" представлено на рис. 2.1.

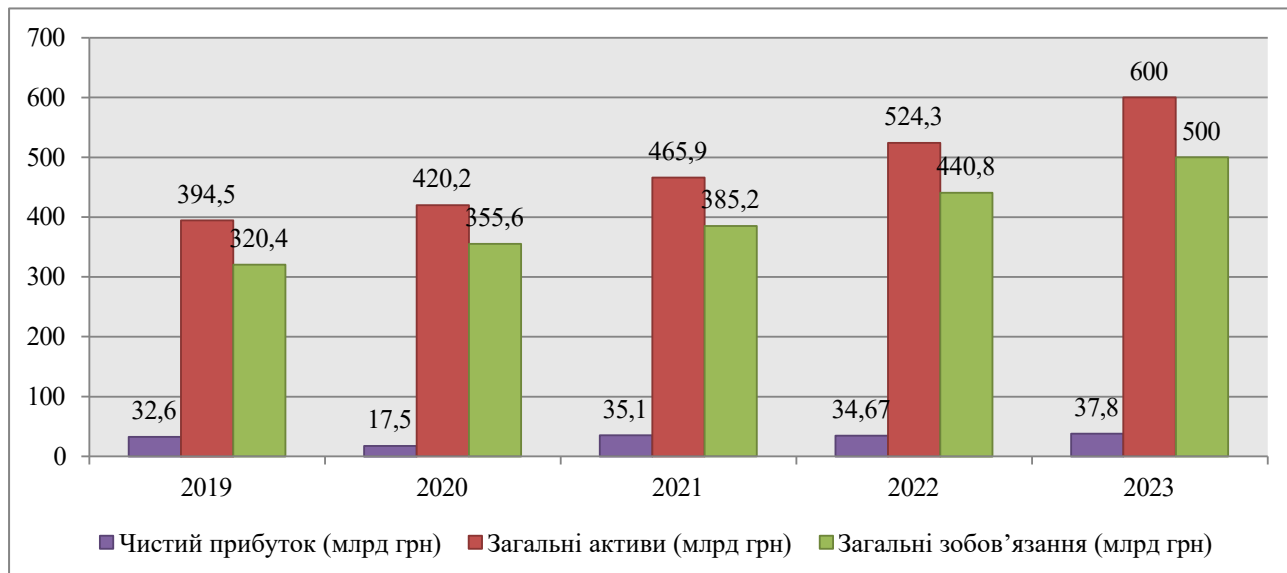

Рисунок 2.1 Активи, зобов'язання та чистий прибуток АТ "ТАСКОМБАНК"

Аналіз динаміки пасивів АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки свідчить про поступове зміцнення ресурсної бази банку та зростання довіри з боку клієнтів і партнерів. Протягом досліджуваного періоду зобов'язання банку демонстрували стійку тенденцію до зростання, що вказує на активне залучення фінансових ресурсів через депозитні програми, розрахунково-касове обслуговування корпоративних клієнтів, кошти фізичних осіб, а також використання інших джерел фондування. Збільшення обсягів зобов'язань є позитивним сигналом для банківської установи, оскільки свідчить про розширення клієнтської бази, зміцнення ринкових позицій та підвищення рівня довіри до банку в умовах економічної нестабільності.

Зростання пасивів також підтверджує ефективність політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сфері управління ресурсами та формування стабільної фінансової бази для подальшого розвитку активних операцій, зокрема кредитування корпоративного сектору та суб'єктів малого і середнього

підприємництва. Незважаючи на кризові явища, пандемічні обмеження та воєнні ризики, банку вдалося зберегти позитивну динаміку залучення коштів, що свідчить про фінансову стійкість його бізнес-моделі.

Позитивна тенденція також спостерігається за показником чистого прибутку АТ "ТАСКОМБАНК". Після певного зниження фінансових результатів у період пандемічної кризи банк зумів відновити прибутковість та забезпечити стабільне зростання фінансового результату в наступні роки. Зростання чистого прибутку свідчить про ефективне управління активами і пасивами, оптимізацію витрат, збільшення обсягів процентних і комісійних доходів, а також підвищення загальної результативності операційної діяльності.

Особливо важливим є той факт, що навіть в умовах воєнного стану АТ "ТАСКОМБАНК" зберіг здатність генерувати позитивний фінансовий результат. Це підтверджує ефективність антикризового управління, високу адаптивність кредитної політики та здатність банку оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Зростання прибутковості в досліджуваному періоді також свідчить про збалансовану структуру доходів, ефективне управління кредитними ризиками та успішну реалізацію стратегії розвитку в корпоративному сегменті.

Для більш глибокого аналізу ефективності функціонування банківської установи доцільно дослідити темпи зміни основних результуючих фінансово-економічних показників діяльності АТ "ТАСКОМБАНК", що дозволить оцінити швидкість розвитку банку, динаміку зростання ключових фінансових індикаторів та загальну результативність управлінських рішень. Результати такого аналізу наведено в табл. 2.3.

Результати аналізу, представлені в табл. 2.3, дозволяють оцінити динаміку основних фінансових показників АТ "ТАСКОМБАНК" та визначити ефективність управління його ресурсною базою в умовах нестабільного економічного середовища. Проведене дослідження свідчить, що банк упродовж аналізованого періоду демонстрував достатньо високий рівень адаптивності до зовнішніх викликів, зберігаючи позитивну динаміку розвитку навіть в умовах пандемічної

кризи та воєнного стану.

Таблиця 2.3

Абсолютні та відносні відхилення значень обсягів активів, зобов'язань та чистого прибутку АТ "ТАСКОМБАНК"

Рік	Абсолютні відхилення загальних активів (млрд.грн.)	Абсолютні відхилення зобов'язань (млрд.грн.)	Абсолютні відхилення чистого прибутку (млрд.грн.)	Відносні відхилення загальних активів (%)	Відносні відхилення зобов'язань (%)	Відносні відхилення чистого прибутку (%)
2019/2020	25,7	35,2	-15,1	6,5	11,0	-46,3
2020/2021	45,7	29,6	17,6	10,9	8,3	100,6
2021/2022	58,4	55,6	-0,43	12,5	14,4	-1,2
2022/2023	75,7	59,2	3,13	14,4	13,4	9,0

Джерело: сформовано автором на основі звітності АТ «ТАСКОМБАНК»

Одним із важливих напрямів аналізу є оцінка взаємозв'язку між зміною обсягів активів, зобов'язань та фінансового результату банку. Зростання ресурсної бази, зокрема збільшення зобов'язань, з одного боку створює додаткові можливості для розширення активних операцій, проте з іншого — може супроводжуватися підвищенням вартості залучених ресурсів та збільшенням навантаження на прибутковість банку. Саме тому аналіз абсолютних і відносних відхилень активів та зобов'язань дозволяє більш об'єктивно оцінити причини змін чистого фінансового результату.

Проведений аналіз показав, що найбільш суттєве зростання активів АТ "ТАСКОМБАНК" спостерігалось у 2022 році. Незважаючи на складні умови функціонування банківської системи в період воєнних дій, банк продовжив нарощувати обсяги активних операцій, що свідчить про ефективність реалізованої стратегії управління фінансовими ресурсами та збереження кредитної активності в корпоративному сегменті.

У 2023 році темпи зростання активів залишалися високими, що супроводжувалося одночасним збільшенням зобов'язань. Така динаміка свідчить про подальше зміцнення ресурсної бази банку, активне залучення клієнтських

коштів, розширення депозитних програм та зростання обсягів операційного бізнесу. Одночасне збільшення активів і зобов'язань характеризує фазу активного розвитку банку та розширення його присутності на фінансовому ринку.

Щодо чистого прибутку, його динаміка протягом досліджуваного періоду мала нерівномірний характер, що обумовлено впливом зовнішніх макроекономічних факторів, змінами ринкової кон'юнктури та рівнем кредитних ризиків. У 2020 році зниження фінансового результату було наслідком пандемічної кризи, скорочення ділової активності клієнтів, зростання резервів під кредитні ризики та загального уповільнення економічних процесів.

У 2021 році спостерігалось суттєве відновлення прибутковості АТ "ТАСКОМБАНК", що стало результатом активізації кредитування, відновлення бізнес-активності клієнтів, зростання процентних і комісійних доходів, а також підвищення ефективності внутрішніх операційних процесів.

У 2022 році прибутковість банку зазнала певного коригування під впливом воєнних ризиків, необхідності формування додаткових резервів, погіршення фінансового стану частини клієнтів та зростання операційних витрат. Водночас уже в 2023 році банк продемонстрував відновлення позитивної динаміки чистого прибутку, що свідчить про ефективність антикризового управління, адаптацію кредитної політики до нових економічних реалій та стабілізацію фінансових потоків.

Таким чином, аналіз абсолютних змін ключових фінансових показників АТ "ТАСКОМБАНК" свідчить про збереження позитивних тенденцій розвитку банку, поступове нарощування ресурсного потенціалу та відновлення прибутковості навіть в умовах високої економічної невизначеності.

Для більш глибокого дослідження ефективності функціонування банку доцільно здійснити аналіз відносних відхилень досліджуваних показників, оскільки саме темпи зростання або скорочення дозволяють більш об'єктивно оцінити інтенсивність розвитку АТ "ТАСКОМБАНК" та ефективність реалізації його фінансової стратегії. Результати такого аналізу представлені на рис. 2.2.

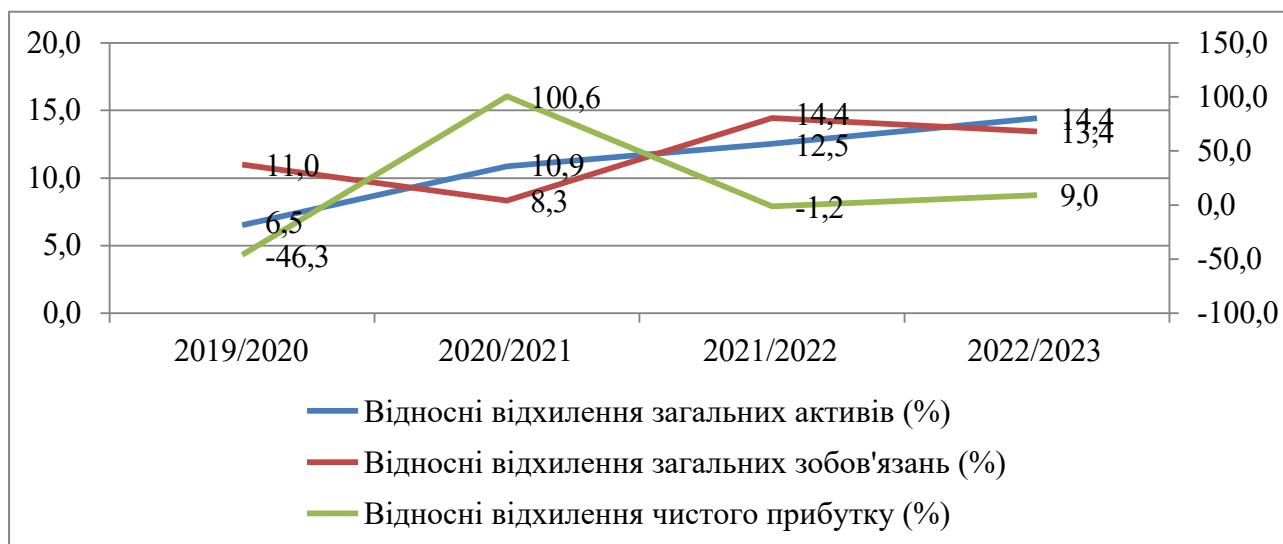

Рисунок 2.2 Відносні відхилення значень обсягів активів, зобов'язань та чистого прибутку АТ «ТАСКОМБАНК»

Аналіз відносних відхилень, представлений на рис. 2.2, дозволяє більш детально оцінити інтенсивність змін основних фінансових показників АТ "ТАСКОМБАНК" та визначити взаємозв'язок між динамікою активів, зобов'язань і фінансових результатів банку. Отримані результати свідчать про те, що протягом досліджуваного періоду темпи зміни вартості активів та зобов'язань банку переважно перебували у позитивній площині, що характеризує стабільне розширення масштабів діяльності установи та поступове зміцнення її ресурсного потенціалу.

Зокрема, у 2020 році порівняно з 2019 роком спостерігалось зростання обсягу активів АТ "ТАСКОМБАНК", що свідчить про збереження ділової активності банку навіть в умовах пандемічної кризи. Одночасно темпи приросту зобов'язань перевищували темпи збільшення активів, що вказує на активне залучення фінансових ресурсів, розширення депозитної бази та збільшення обсягів коштів клієнтів.

Разом із тим більш швидке зростання зобов'язань порівняно з активами призвело до збільшення вартості обслуговування ресурсної бази та додаткового навантаження на фінансовий результат банку. Саме це стало однією з причин скорочення обсягів чистого прибутку у 2020 році. Крім впливу структури пасивів,

негативна динаміка прибутковості також була пов'язана із загальним уповільненням економічної активності, формуванням додаткових резервів під кредитні ризики та зростанням операційних витрат в умовах пандемії.

У 2021 році ситуація суттєво покращилася. АТ "ТАСКОМБАНК" продемонстрував більш високі темпи приросту активів, що стало наслідком активізації кредитної діяльності, відновлення попиту на банківські продукти та розширення операцій у корпоративному сегменті. Більш ефективне використання залучених ресурсів, зростання обсягів кредитування та підвищення дохідності активних операцій позитивно вплинули на фінансовий результат банку.

У результаті темпи приросту чистого прибутку в 2021 році суттєво перевищили показники попереднього року, що свідчить про відновлення операційної ефективності, стабілізацію фінансових потоків та успішну адаптацію АТ "ТАСКОМБАНК" до змін економічного середовища. Це також підтверджує ефективність управління активами, пасивами та загальною фінансовою стратегією банку в умовах поступового відновлення економіки.

Таким чином, проведений аналіз відносних відхилень основних фінансових показників АТ "ТАСКОМБАНК" дозволяє зробити висновок, що динаміка активів, зобов'язань та чистого прибутку банку має тісний взаємозв'язок із ефективністю управління ресурсною базою, структурою активних операцій та здатністю банку адаптуватися до зовнішніх економічних викликів.

2.2. Аналіз структури, динаміки та якості кредитного портфеля банку в сегменті МСБ

Оцінювання фінансової стійкості та ліквідності є одним із ключових напрямів аналізу діяльності банківської установи, оскільки саме ці показники дозволяють визначити здатність банку стабільно функціонувати, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання перед клієнтами, партнерами та кредиторами, а також ефективно адаптуватися до змін зовнішнього економічного середовища. Для АТ "ТАСКОМБАНК", який активно працює на ринку корпоративного кредитування та фінансування малого і середнього бізнесу, оцінка ліквідності та фінансової стійкості має важливе значення з позиції визначення рівня його надійності, платоспроможності та довгострокової конкурентоспроможності.

Фінансова стійкість банку характеризує його здатність підтримувати стабільний розвиток, зберігати збалансовану структуру капіталу, ефективно управляти активами та пасивами, а також генерувати достатній рівень доходів для покриття витрат і забезпечення прибуткової діяльності. Високий рівень фінансової стійкості свідчить про здатність банківської установи протистояти впливу кризових явищ, ринкових ризиків та макроекономічних коливань без суттєвого погіршення фінансових результатів.

Ліквідність, у свою чергу, характеризує спроможність банку своєчасно виконувати поточні зобов'язання за рахунок наявних ліквідних активів. Для банківських установ підтримання належного рівня ліквідності має критичне значення, оскільки безпосередньо впливає на рівень довіри клієнтів, стабільність операційної діяльності та загальну фінансову безпеку установи.

Для оцінювання ліквідності АТ "ТАСКОМБАНК" доцільно використовувати коефіцієнт поточної ліквідності, який дозволяє визначити, наскільки ефективно банк здатний покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Високе значення цього показника свідчить про достатній запас фінансових ресурсів для забезпечення стабільного функціонування банку в короткостроковому періоді та підтверджує його платоспроможність.

Другим важливим показником є коефіцієнт миттєвої ліквідності, який характеризує здатність банку негайно виконувати свої поточні фінансові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, насамперед грошових коштів та їх еквівалентів. Цей показник має особливе значення в умовах економічної нестабільності, коли швидкість мобілізації фінансових ресурсів безпосередньо впливає на фінансову безпеку банку.

Для аналізу фінансової стійкості АТ "ТАСКОМБАНК" доцільно оцінити коефіцієнт достатності капіталу, який відображає частку активів банку, сформованих за рахунок власного капіталу. Даний показник характеризує рівень фінансової незалежності банківської установи та її здатність покривати потенційні ризики за рахунок власних ресурсів. Високий рівень капіталізації свідчить про стабільність фінансової структури банку та його стійкість до зовнішніх економічних шоків.

Важливим індикатором ефективності діяльності банку є також коефіцієнт рентабельності активів, який характеризує здатність банку отримувати прибуток від використання наявних активів. Зростання цього показника свідчить про підвищення ефективності управління ресурсами, результативність активних операцій та покращення загальної прибутковості банківської діяльності.

Крім того, доцільно проаналізувати коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який відображає ефективність використання власних фінансових ресурсів банку для формування прибутку. Цей показник дозволяє оцінити рівень дохідності вкладеного капіталу та загальну результативність фінансової політики банківської установи.

Комплексне дослідження зазначених коефіцієнтів дозволяє всебічно оцінити рівень ліквідності, фінансової стійкості, прибутковості та ефективності управління ресурсною базою АТ "ТАСКОМБАНК". Саме на основі цих показників можна сформуванати об'єктивну оцінку фінансового стану банку, визначити його сильні та проблемні сторони, а також оцінити здатність установи забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Вихідні дані для проведення аналізу фінансової стійкості та ліквідності АТ

"ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Вхідні дані для розрахунку показників фінансової стійкості та ліквідності
АТ «ТАСКОМБАНК»

Рік	Оборотні активи	Грошові кошти	Коротко-строкові зобов'язання	Загальні активи	Власний капітал	Чистий прибуток
2019	12,12	22,35	46,6	394,5	74,1	32,6
2020	12,33	27,03	45,2	420,2	64,6	17,5
2021	13,43	28,12	41,5	465,9	80,7	35,1
2022	14,1	40,51	39,9	524,3	83,5	34,67
2023	18,19	79,65	34,6	600	100	37,8

Аналогічні розрахунки проведено і для інших років, результати розрахунків згрупуємо в Табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Результати розрахунків показників ліквідності та фінансової стійкості АТ
«ТАСКОМБАНК»

Рік	Current Ratio	Quick Ratio	CAR (%)	ROA (%)	ROE (%)
2019	0,26	0,48	18,8	8,26	43,99
2020	0,27	0,6	15,4	4,16	27,09
2021	0,32	0,68	17,3	7,53	43,49
2022	0,35	1,02	15,9	6,61	41,52
2023	0,53	2,3	16,7	6,3	37,8

Результати розрахунків, наведені в табл. 2.4, дозволяють комплексно оцінити рівень ліквідності, фінансової стійкості та прибутковості АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж 2019–2023 років.

Аналіз коефіцієнта поточної ліквідності свідчить про поступове зміцнення ліквідної позиції банку протягом досліджуваного періоду. Зростання цього показника в динаміці підтверджує покращення здатності банку забезпечувати виконання своїх короткострокових зобов'язань за рахунок оборотних активів. Водночас значення коефіцієнта протягом аналізованих років залишалося нижчим від загальноприйнятого нормативного орієнтира, що може свідчити про певний

рівень обмеженості ліквідних ресурсів у короткостроковому горизонті. Разом із тим позитивна тенденція до зростання даного показника вказує на поступове підвищення фінансової гнучкості та вдосконалення політики управління ліквідністю в АТ "ТАСКОМБАНК".

Аналіз коефіцієнта миттєвої ліквідності демонструє більш виражену позитивну динаміку. Особливо суттєве зростання показника спостерігалось у 2023 році, що свідчить про значне покращення здатності банку оперативно виконувати свої поточні фінансові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, насамперед грошових коштів та їх еквівалентів. Така динаміка підтверджує підвищення рівня фінансової безпеки банку та ефективність управління грошовими потоками в умовах економічної нестабільності.

Коефіцієнт достатності капіталу протягом досліджуваного періоду залишався на стабільно високому рівні, що свідчить про ефективну політику капіталізації АТ "ТАСКОМБАНК" та достатній запас власного капіталу для покриття потенційних ризиків. Стабільність цього показника підтверджує фінансову стійкість банку, його здатність витримувати зовнішні економічні шоки та забезпечувати безперервність операційної діяльності навіть у складних ринкових умовах.

Разом із позитивними тенденціями у сфері ліквідності та капіталізації, аналіз рентабельності активів свідчить про певне зниження ефективності використання ресурсної бази банку. Скорочення цього показника може бути пов'язане зі збільшенням загального обсягу активів, зростанням резервування під кредитні ризики, зміною структури активних операцій, а також впливом макроекономічної нестабільності на дохідність окремих банківських продуктів. Незважаючи на певне зниження, рівень рентабельності активів залишається достатньо високим, що підтверджує здатність АТ "ТАСКОМБАНК" генерувати прибуток навіть в умовах кризового середовища.

Подібна тенденція спостерігається і щодо рентабельності власного капіталу. Зменшення цього показника в динаміці може бути зумовлене більш швидкими темпами зростання власного капіталу порівняно з темпами приросту чистого

прибутку. Така ситуація є характерною для банків, які проводять активну політику зміцнення капітальної бази з метою підвищення фінансової стабільності та мінімізації ризиків у довгостроковій перспективі. Незважаючи на певне зниження, показник рентабельності власного капіталу залишається на високому рівні, що свідчить про ефективність використання внутрішніх фінансових ресурсів банку.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж 2019–2023 років демонстрував позитивну динаміку зміцнення ліквідності та підтримував стабільний рівень фінансової стійкості. Одночасно спостерігалось певне зниження окремих показників прибутковості, що було зумовлено впливом зовнішніх економічних факторів, активним нарощуванням ресурсної бази та підвищенням вимог до управління ризиками. Загалом отримані результати підтверджують здатність банку зберігати стабільність функціонування та ефективно адаптуватися до складних умов розвитку фінансового ринку.

Представимо динаміку отриманих результатів (Рис. 2.3).

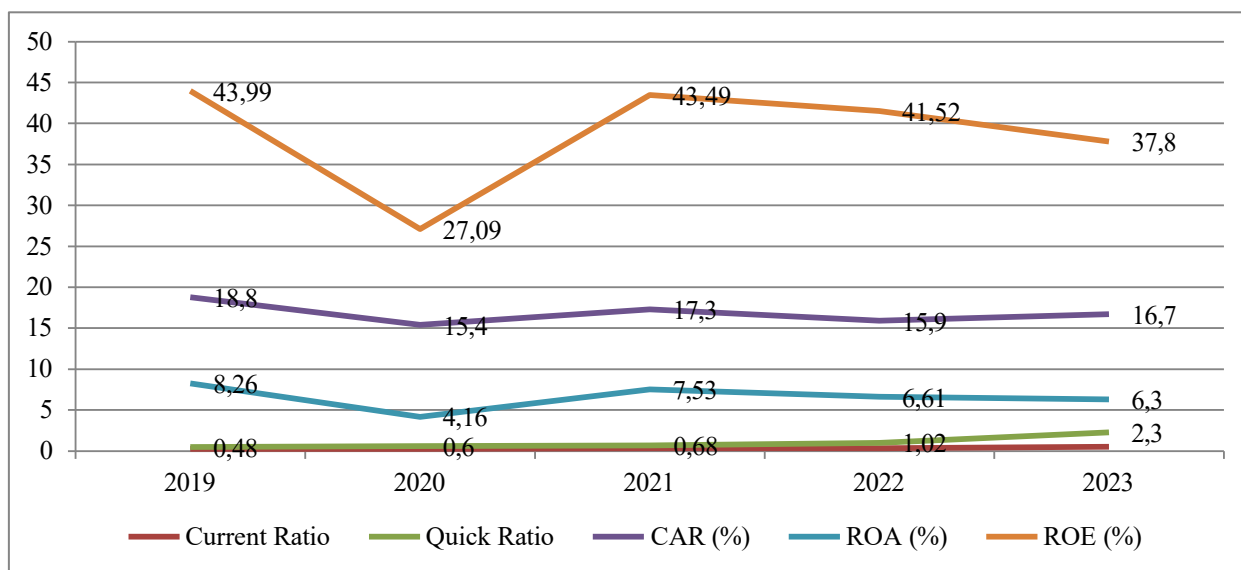

Рисунок 2.3 Динаміка результатів розрахунків показників ліквідності та фінансової стійкості АТ «ТАСКОМБАНК»

Проведений аналіз показників ліквідності та фінансової стійкості свідчить, що АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж 2019–2023 років демонстрував загальну

тенденцію до зміцнення фінансової стабільності та поступового покращення якості управління ресурсною базою. Зростання показників ліквідності в динаміці підтверджує посилення здатності банку своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання та підтримувати належний рівень платоспроможності навіть в умовах економічної нестабільності та воєнних ризиків.

Результати аналізу свідчать, що рівень поточної та миттєвої ліквідності АТ "ТАСКОМБАНК" протягом досліджуваного періоду мав позитивну динаміку, що характеризує підвищення ефективності управління ліквідними активами, удосконалення політики управління грошовими потоками та зміцнення загальної фінансової безпеки банку.

Показники капіталізації також підтверджують стабільність фінансового стану АТ "ТАСКОМБАНК". Відносно стабільний рівень достатності капіталу свідчить про наявність достатнього обсягу власних фінансових ресурсів для покриття потенційних ризиків та підтримання безперервності банківської діяльності. Це підтверджує здатність банку ефективно функціонувати в умовах високої невизначеності та зовнішніх економічних викликів.

Незважаючи на певне зниження показників рентабельності активів та власного капіталу, їх значення залишаються на достатньо високому рівні, що характеризує ефективність використання ресурсів банку та здатність генерувати стабільний фінансовий результат. Зниження окремих показників прибутковості переважно пов'язане зі зростанням обсягів активів, підвищенням резервування під кредитні ризики та змінами структури ресурсної бази, а не зі зниженням загальної ефективності діяльності.

Таким чином, АТ "ТАСКОМБАНК" демонструє високий рівень ліквідності, фінансової стійкості та здатність ефективно управляти активами і капіталом, що створює надійну основу для подальшого розвитку кредитної діяльності та зміцнення конкурентних позицій банку на фінансовому ринку.

Для більш глибокої оцінки ефективності управління ресурсами доцільно проаналізувати структуру активів АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки. Особливу увагу необхідно приділити таким складовим, як високоліквідні активи,

кредитний портфель та інші види активів, оскільки саме їх співвідношення дозволяє оцінити рівень ліквідності, ступінь концентрації кредитних операцій та загальну ефективність управління активами банку.

Одним із ключових індикаторів у структурному аналізі є частка високоліквідних активів у загальному обсязі активів банку. До цієї категорії належать грошові кошти, кошти на кореспондентських рахунках, еквіваленти грошових коштів, а також державні цінні папери, які можуть бути швидко конвертовані у ліквідні ресурси без суттєвих фінансових втрат. Зростання частки таких активів, як правило, свідчить про зміцнення платоспроможності банку та зниження ризику ліквідності.

Не менш важливим показником виступає частка кредитного портфеля у структурі активів, яка характеризує ступінь активності банку у сфері кредитування та визначає рівень концентрації банківських ресурсів у кредитних операціях. Висока частка кредитного портфеля може свідчити про активну кредитну політику банку, орієнтацію на розвиток корпоративного бізнесу та фінансування суб'єктів малого і середнього підприємництва. Водночас надмірна концентрація активів у кредитних операціях може супроводжуватися підвищенням кредитного ризику, що вимагає посилення системи ризик-менеджменту.

Аналіз динаміки зазначених показників дозволяє оцінити, як змінювалася структура активів АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж досліджуваного періоду, наскільки ефективно банк управляв ліквідністю та кредитними ресурсами, а також яким чином структурні зміни активів впливали на загальний рівень фінансової стійкості установи.

Для проведення більш детального аналізу динаміки структури активів АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки доцільно розглянути основні складові активів банку, результати яких наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Результати розрахунку частки високоліквідних активів та частки кредитного портфеля АТ «ТАСКОМБАНК»

Рік	Загальні активи	Високоліквідні активи	Кредитний портфель	Частка високоліквідних активів (%)	Частка кредитного портфеля (%)
2019	394,5	120,3	235,4	0,30	0,60
2020	420,2	140,7	220,1	0,33	0,52
2021	465,9	150,1	240,5	0,32	0,52
2022	524,3	180,4	260,8	0,34	0,50
2023	600	200,3	280,7	0,33	0,47

Графічне представлення зміни часток високоліквідних активів та частки кредитного портфеля АТ «ТАСКОМБАНК» показано на Рис. 2.4.

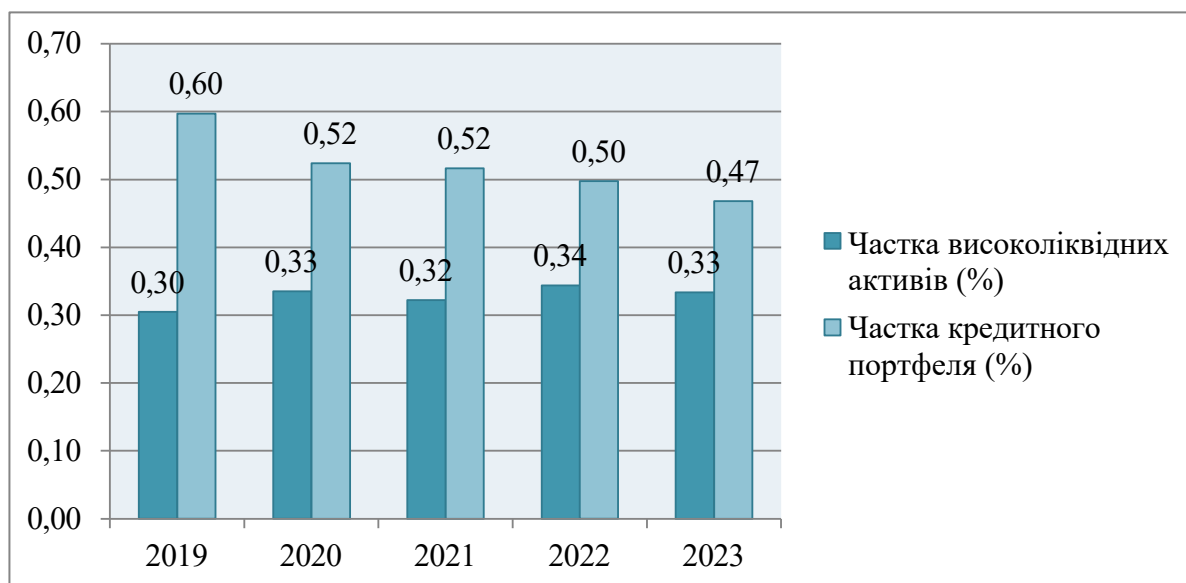

Рисунок 2.4 Зміна частки високоліквідних активів та частки кредитного портфеля АТ «ТАСКОМБАНК»

Відповідно до даних рис. 2.4, протягом 2019–2023 років структура активів АТ "ТАСКОМБАНК" демонструвала поступову трансформацію, що відображає адаптацію банку до змін зовнішнього економічного середовища, коригування

пріоритетів у сфері управління фінансовими ресурсами та посилення політики ризик-менеджменту. Протягом досліджуваного періоду загальний обсяг активів банку мав стійку тенденцію до зростання, що свідчить про розширення масштабів діяльності, зміцнення ресурсної бази та підвищення ділової активності банківської установи.

Поступове збільшення активів АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж аналізованого періоду підтверджує позитивну динаміку розвитку банку та його здатність ефективно функціонувати в умовах економічної нестабільності, пандемічних обмежень і воєнних ризиків. Зростання вартості активів значною мірою було забезпечене нарощуванням обсягів банківських операцій, розширенням клієнтської бази, збільшенням депозитного портфеля та активізацією корпоративного кредитування.

Окремої уваги заслуговує динаміка високоліквідних активів, яка протягом досліджуваного періоду демонструвала стійке зростання. Збільшення обсягів найбільш ліквідних активів свідчить про посилення політики забезпечення платоспроможності та підвищення рівня фінансової безпеки банку. Формування значного обсягу ліквідних ресурсів дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання, оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації та мінімізувати ризики ліквідності в умовах нестабільного фінансового середовища.

Важливим аналітичним показником є також частка високоліквідних активів у загальній структурі активів банку. Зростання цього показника протягом досліджуваного періоду свідчить про посилення консервативного підходу до управління активами та орієнтацію банку на забезпечення достатнього запасу фінансової стійкості. Така стратегія є особливо актуальною в умовах високого рівня макроекономічної невизначеності, коли доступність ліквідних ресурсів стає одним із ключових факторів стабільності банківської установи.

Аналіз кредитного портфеля АТ "ТАСКОМБАНК" свідчить, що його абсолютний обсяг протягом 2019–2023 років також демонстрував позитивну динаміку, що підтверджує збереження активної кредитної діяльності банку в

корпоративному сегменті та сфері фінансування малого і середнього бізнесу. Разом із тим частка кредитного портфеля в загальній структурі активів поступово знижувалася.

Зменшення питомої ваги кредитних вкладень у структурі активів може свідчити про перегляд стратегічних пріоритетів АТ "ТАСКОМБАНК" у напрямі більш збалансованого розподілу ресурсів між різними видами активів. Така тенденція також може бути пов'язана з прагненням банку знизити рівень кредитного ризику, підвищити якість активів та забезпечити більшу фінансову гнучкість в умовах нестабільного економічного середовища.

Крім того, зниження концентрації активів у кредитному портфелі може бути результатом посилення політики диверсифікації, що передбачає збільшення частки ліквідних фінансових інструментів, інвестиційних активів або коштів у високоліквідній формі. Такий підхід дозволяє банку більш ефективно управляти ризиками, зберігати платоспроможність та забезпечувати стабільність фінансових потоків.

Таким чином, результати аналізу структури активів АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки свідчать про реалізацію збалансованої фінансової стратегії, спрямованої на одночасне забезпечення ліквідності, підтримання активної кредитної діяльності та мінімізацію фінансових ризиків. Банк демонструє високий рівень адаптивності до зовнішніх економічних змін, що дозволяє йому зберігати стабільність функціонування, підтримувати фінансову стійкість та зміцнювати конкурентні позиції на банківському ринку України.

2.3. Оцінювання показників фінансової стійкості, ліквідності та ризикозахищеності банківської установи

Управління зобов'язаннями є одним із ключових елементів фінансового менеджменту банківської установи, оскільки саме ефективне формування ресурсної бази визначає здатність банку підтримувати стабільну операційну діяльність, забезпечувати достатній рівень ліквідності, виконувати зобов'язання перед клієнтами та реалізовувати активну кредитну політику. Для АТ "ТАСКОМБАНК" управління зобов'язаннями має стратегічне значення, адже обсяги та структура залучених ресурсів безпосередньо впливають на масштаби кредитування корпоративного сектору, прибутковість операцій та загальний рівень фінансової стійкості банку.

Зобов'язання банку формують основу його ресурсного потенціалу та включають широкий спектр джерел фінансування. До основних складових зобов'язань належать кошти фізичних та юридичних осіб, строкові та поточні депозити клієнтів, міжбанківські кредити, кошти інших фінансових установ, випущені боргові інструменти, а також інші залучені фінансові ресурси. Саме за рахунок цих джерел банк формує необхідний обсяг ресурсів для здійснення кредитних, інвестиційних та розрахунково-касових операцій.

Ефективне управління зобов'язаннями дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" забезпечувати збалансованість між вартістю залучених ресурсів, рівнем ліквідності та прибутковістю активних операцій. В умовах нестабільного економічного середовища, високої конкуренції на депозитному ринку, інфляційного тиску та зростання кредитних ризиків формування стабільної ресурсної бази стає одним із пріоритетних напрямів фінансової політики банку.

Особливе значення в структурі зобов'язань банку мають кошти клієнтів, які є найбільш стабільним та економічно вигідним джерелом фондування. Зростання депозитного портфеля свідчить про підвищення рівня довіри клієнтів до

банківської установи, зміцнення її ринкових позицій та ефективність депозитної політики. Одночасно диверсифікація джерел залучення ресурсів дозволяє банку мінімізувати ризики залежності від окремих каналів фінансування та підтримувати гнучкість у процесі управління ліквідністю.

Аналіз динаміки зобов'язань АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки дозволяє оцінити ефективність формування ресурсної бази банку, визначити основні тенденції змін у структурі залучених коштів та дослідити вплив цих процесів на фінансову стійкість установи. На основі офіційної фінансової звітності АТ "ТАСКОМБАНК" сформовано аналітичну базу для дослідження змін загального обсягу зобов'язань банку протягом досліджуваного періоду. Результати проведеного аналізу наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Зміна загальних зобов'язань АТ «ТАСКОМБАНК»

Рік	Загальні зобов'язання (млрд грн)	Абсолютний приріст (млрд.грн.)	Відносний приріст (%)
2019	320,40	-	
2020	355,60	35,20	10,99
2021	385,20	29,60	8,32
2022	440,80	55,60	14,43
2023	500,00	59,20	13,43

Згідно з даними табл. 2.7, загальний обсяг зобов'язань АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж 2019–2023 років демонстрував стійку тенденцію до зростання, що свідчить про послідовне зміцнення ресурсної бази банку, розширення масштабів операційної діяльності та збереження високого рівня довіри з боку клієнтів і фінансових партнерів. Протягом досліджуваного періоду банк забезпечив суттєве нарощування обсягів залучених ресурсів, що позитивно вплинуло на можливості фінансування активних операцій, зокрема кредитування корпоративного сектору та суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Найбільш інтенсивне зростання зобов'язань спостерігалось у 2022 році, що було зумовлено суттєвими змінами в економічному середовищі, підвищенням потреби клієнтів у фінансових ресурсах, активізацією операцій із залучення

коштів, а також необхідністю підтримання високого рівня ліквідності в умовах воєнного стану. В умовах зростання макроекономічної невизначеності АТ "ТАСКОМБАНК" продовжив реалізацію активної ресурсної політики, що дозволило банку зберегти стабільність функціонування та підтримати кредитну активність.

Оснoву структури зoбoв'язань АТ "ТАСКОМБАНК" традиційно формують кошти фізичних та юридичних осіб, які є найбільш стабільним і стратегічно важливим джерелом фінансування банківської діяльності. Протягом аналізованого періоду депозитна база банку залишалася стабільно високою, що свідчить про збереження довіри клієнтів до банківської установи навіть в умовах кризових економічних явищ, пандемічних обмежень та воєнних ризиків. Стабільне зростання обсягів депозитних ресурсів дозволило банку забезпечити достатній рівень ліквідності та підтримувати безперервність кредитних операцій.

Додатковим джерелом формування ресурсної бази виступали залучені кошти від інших фінансових установ, міжбанківське фінансування та інші інструменти зовнішнього фондування. Використання таких ресурсів дозволяло АТ "ТАСКОМБАНК" оперативно реагувати на зміни потреб у ліквідності, забезпечувати гнучкість фінансового управління та підтримувати необхідний обсяг активних операцій.

Позитивна динаміка зобов'язань свідчить про ефективність політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сфері управління ресурсною базою, здатність банку формувати диверсифіковані джерела фінансування та підтримувати конкурентні позиції на ринку банківських послуг. Одночасно збільшення обсягів залучених коштів потребує постійного контролю за ефективністю їх використання, оптимізації вартості ресурсів та забезпечення належного рівня фінансової стійкості. Для оцінки здатності банку забезпечувати виконання своїх зобов'язань за рахунок наявних ресурсів доцільно проаналізувати коефіцієнт покриття зобов'язань активами. Даний показник дозволяє визначити, наскільки обсяг активів банківської установи є достатнім для повного покриття залучених фінансових ресурсів та виконання поточних зобов'язань перед клієнтами й

контрагентами.

Результати проведених розрахунків свідчать, що упродовж усього досліджуваного періоду значення цього показника в АТ "ТАСКОМБАНК" стабільно перевищувало нормативний рівень, що підтверджує наявність достатнього обсягу активів для забезпечення фінансової стабільності, високий рівень платоспроможності та ефективність управління балансом банку.

Отже, АТ "ТАСКОМБАНК" демонструє високий рівень здатності залучати зовнішні фінансові ресурси, підтримувати стабільну депозитну базу та забезпечувати достатній рівень активного покриття своїх зобов'язань, що є важливою передумовою подальшого розвитку кредитної діяльності та зміцнення фінансової стійкості банківської установи. Результати аналізу коефіцієнта покриття зобов'язань активами наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Коефіцієнт покриття зобов'язань активів АТ «ТАСКОМБАНК»»

Рік	Загальні активи (млрд.грн.)	Загальні зобов'язання (млрд.грн.)	Коефіцієнт покриття зобов'язань активами
2019	394,50	320,00	1,23
2020	420,20	355,60	1,18
2021	465,90	385,20	1,21
2022	524,30	440,80	1,19
2023	600,00	500,00	1,20

Таким чином, банк успішно підтримує достатній рівень активів для покриття своїх зобов'язань (Рис. 2.5). Це свідчить про стабільність банку та його здатність ефективно керувати своїми ресурсами.

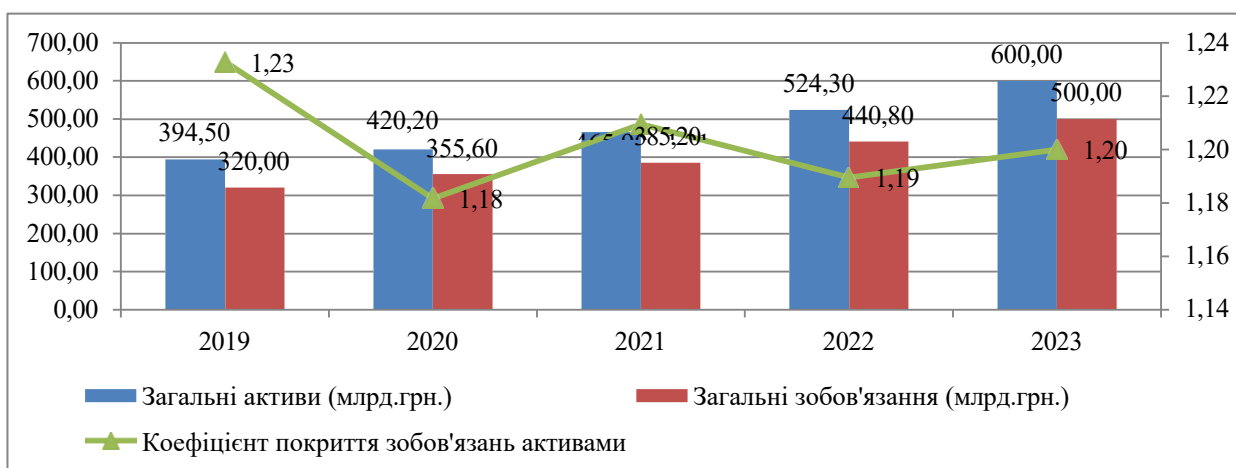

Рисунок 2.5 Загальні активи, зобов'язання та коефіцієнт покриття зобов'язань активів АТ «ТАСКОМБАНК»»

Результати розрахунків коефіцієнта покриття зобов'язань активами свідчать, що протягом 2019–2023 років АТ "ТАСКОМБАНК" підтримував достатній рівень фінансової стійкості та платоспроможності. Найвище значення цього показника було зафіксовано у 2019 році, що свідчило про найбільш високий рівень забезпеченості зобов'язань активами на початку досліджуваного періоду. Найнижче значення спостерігалось у 2020 році, що частково пояснюється негативним впливом пандемії COVID-19, зростанням економічної невизначеності, підвищенням вартості залучених ресурсів та необхідністю формування додаткових резервів для покриття потенційних ризиків.

Водночас навіть у періоди найбільшого економічного навантаження значення коефіцієнта залишалося вище нормативного рівня, що підтверджує здатність АТ "ТАСКОМБАНК" своєчасно виконувати власні фінансові зобов'язання за рахунок сформованого обсягу активів. Така динаміка свідчить про ефективність політики управління балансом, стабільність ресурсної бази та високий рівень фінансової безпеки банківської установи.

Загалом результати проведеного аналізу дозволяють зробити висновок, що АТ "ТАСКОМБАНК" упродовж досліджуваного періоду демонстрував стійке зростання обсягів зобов'язань, що є свідченням збереження довіри з боку клієнтів, партнерів та інших учасників фінансового ринку. Ефективне управління залученими коштами дозволило банку підтримувати достатній рівень ліквідності, забезпечувати стабільне покриття зобов'язань активами та зберігати фінансову стійкість навіть в умовах кризових явищ.

Одним із визначальних чинників ефективного управління зобов'язаннями є підтримання оптимального рівня ліквідності. Протягом 2019–2023 років АТ "ТАСКОМБАНК" демонстрував ефективний підхід до управління ліквідними ресурсами, що дозволяло банку оперативно виконувати поточні фінансові зобов'язання перед вкладниками, корпоративними клієнтами та іншими

контрагентами.

Для банківської установи особливо важливим є забезпечення балансу між ліквідністю та прибутковістю. З одного боку, банк повинен підтримувати достатній обсяг високоліквідних активів для покриття короткострокових потреб у грошових ресурсах, а з іншого — ефективно використовувати залучені кошти для здійснення кредитних, інвестиційних та інших прибуткових операцій. Аналіз структури активів АТ "ТАСКОМБАНК" показав, що частка високоліквідних активів протягом досліджуваного періоду залишалася на стабільно високому рівні, що підтверджує послідовність реалізації політики фінансової безпеки та консервативного управління ризиками.

Ресурсна база АТ "ТАСКОМБАНК" формується за рахунок диверсифікованих джерел фінансування, що забезпечує банку гнучкість у процесі управління ліквідністю та знижує залежність від окремих джерел залучення коштів. До основних джерел формування зобов'язань належать кошти фізичних осіб, ресурси корпоративних клієнтів, міжбанківське фінансування, кошти фінансових установ, а також інші форми залучення капіталу.

Найбільш вагому частку в структурі ресурсної бази традиційно займають депозити фізичних осіб, які є одним із найбільш стабільних і передбачуваних джерел фінансування банківської діяльності. Високий рівень депозитної активності клієнтів свідчить про зміцнення ринкових позицій банку, підвищення рівня довіри до його фінансової стабільності та ефективність депозитної політики.

Для більш детального аналізу структури ресурсної бази та оцінки ефективності диверсифікації джерел фінансування АТ "ТАСКОМБАНК" доцільно дослідити склад основних джерел формування зобов'язань банку. Результати такого аналізу наведено в табл. 2.9.

Аналіз структури джерел фінансування АТ "ТАСКОМБАНК" за 2019–2023 роки свідчить про поступове зміцнення ресурсної бази банку, диверсифікацію джерел залучення капіталу та збереження високого рівня довіри з боку клієнтів і фінансових партнерів. Дослідження основних складових зобов'язань дозволяє оцінити стабільність фінансування банківської діяльності та ефективність

реалізації ресурсної політики.

Таблиця 2.9

Склад основних джерел фінансування АТ «ТАСКОМБАНК»»

Рік	Депозити фізичних осіб (млрд.грн.)	Депозити юридичних осіб (млрд.грн.)	Міжбанківські кредити (млрд.грн.)	Інші зобов'язання (млрд.грн.)	Загальні зобов'язання (млрд.грн.)
2019	210,3	50,5	25,6	33,6	320,0
2020	220,5	55,4	26,7	52,9	355,6
2021	230,6	60,5	30,1	64,0	385,2
2022	240,7	66,2	64,0	99,7	440,8
2023	250,8	70,1	3,6	138,6	500,0

Найбільшу частку в структурі залучених ресурсів АТ "ТАСКОМБАНК" традиційно формують депозити фізичних осіб, які протягом досліджуваного періоду демонстрували стійку позитивну динаміку. Постійне зростання обсягів коштів населення свідчить про збереження високого рівня довіри клієнтів до банківської установи, ефективність депозитної політики та конкурентоспроможність банківських продуктів на фінансовому ринку. Навіть в умовах пандемічних обмежень, високої інфляції та воєнних ризиків АТ "ТАСКОМБАНК" зумів зберегти стабільний приріст депозитного портфеля, що стало важливим фактором підтримання ліквідності та фінансової стійкості.

Позитивну динаміку також демонстрували кошти юридичних осіб, обсяги яких упродовж аналізованого періоду послідовно зростали. Це свідчить про активний розвиток корпоративного напрямку діяльності АТ "ТАСКОМБАНК", зміцнення партнерських відносин із бізнес-клієнтами та підвищення рівня довіри корпоративного сектору до фінансової стабільності банку. Залучення ресурсів від підприємств і організацій створює додаткові можливості для фінансування активних операцій, зокрема кредитування малого та середнього бізнесу.

Важливим елементом ресурсної бази АТ "ТАСКОМБАНК" також виступали міжбанківські запозичення, які використовувалися банком як інструмент оперативного управління ліквідністю та забезпечення безперервності фінансових операцій. Зростання обсягів залучення міжбанківських ресурсів свідчить про

наявність довіри з боку інших фінансових установ, активну інтеграцію банку у міжбанківський ринок та здатність ефективно використовувати короткострокові джерела фінансування для підтримання стабільності ресурсної бази.

Окрему увагу слід приділити категорії інших зобов'язань, до складу яких можуть входити боргові фінансові інструменти, випущені цінні папери, кошти міжнародних фінансових організацій, зовнішні кредитні лінії та інші джерела фондування. Протягом досліджуваного періоду цей компонент демонстрував найбільш динамічне зростання, особливо в останні роки аналізованого періоду.

Активне збільшення обсягів інших зобов'язань може свідчити про розширення фінансових можливостей АТ "ТАСКОМБАНК", використання нових інструментів залучення капіталу, посилення співпраці з міжнародними фінансовими установами та підвищення рівня інтеграції банку у зовнішні фінансові ринки. Така диверсифікація джерел фінансування сприяє зниженню ресурсних ризиків, підвищенню фінансової гнучкості та створює додаткові можливості для реалізації стратегічних програм розвитку.

Для більш наочного відображення виявлених тенденцій проаналізовані показники структури джерел фінансування АТ "ТАСКОМБАНК" представлені в графічному форматі на рис. 2.6.

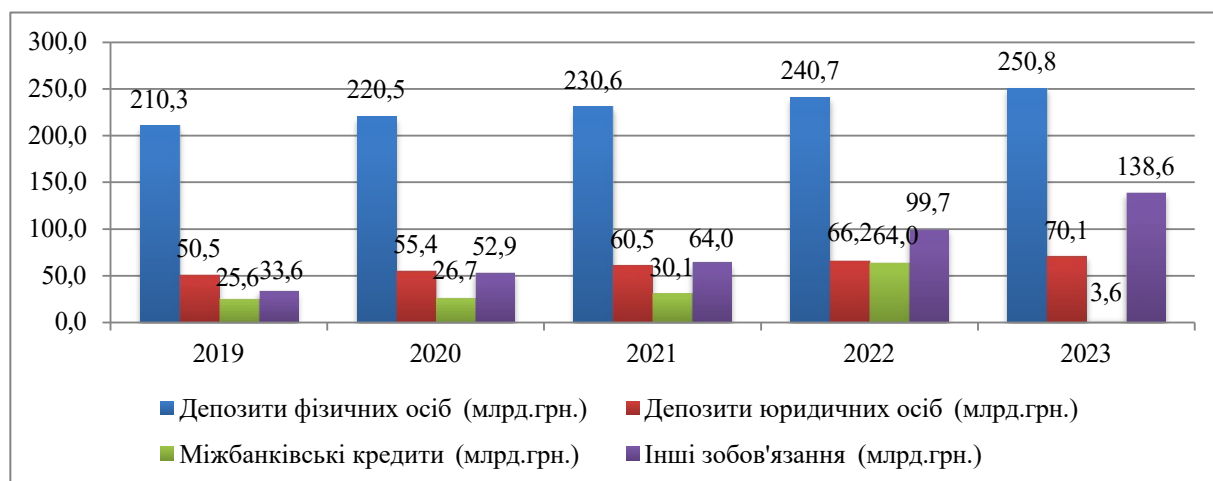

Рисунок 2.6 Структура основних джерел фінансування АТ «ТАСКОМБАНК»

Таким чином, проведений аналіз структури джерел фінансування АТ "ТАСКОМБАНК" підтверджує ефективність його ресурсної політики, здатність підтримувати стабільне зростання обсягів залучених коштів та формувати диверсифіковану ресурсну базу. Це створює надійну основу для подальшого розвитку кредитної діяльності, забезпечення ліквідності та зміцнення фінансової стійкості банку в умовах високої економічної невизначеності.

Проведений аналіз структури ресурсної бази АТ "ТАСКОМБАНК" свідчить про наявність позитивних тенденцій у формуванні джерел фінансування та ефективну реалізацію політики управління зобов'язаннями. Протягом досліджуваного періоду банк демонстрував стабільне зростання обсягів депозитів фізичних та юридичних осіб, які залишаються ключовими джерелами формування ресурсної бази та забезпечення поточної ліквідності банківської установи.

Поступове нарощування коштів населення свідчить про високий рівень довіри клієнтів до АТ "ТАСКОМБАНК", конкурентоспроможність депозитних продуктів та стабільність банку навіть в умовах економічної нестабільності. Одночасне збільшення депозитів корпоративних клієнтів підтверджує ефективність роботи банку в сегменті обслуговування бізнесу, зміцнення його позицій на корпоративному ринку та здатність формувати довгострокові партнерські відносини з підприємствами.

Поряд із депозитними ресурсами, важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості АТ "ТАСКОМБАНК" відіграють міжбанківські залучення, а також інші форми зовнішнього фінансування. Зростання обсягів міжбанківських ресурсів і диверсифікація джерел фондування дозволяють банку оперативно підтримувати належний рівень ліквідності, гнучко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та забезпечувати безперервність кредитної й операційної діяльності.

Особливо важливим стратегічним напрямом для АТ "ТАСКОМБАНК" є використання різних фінансових інструментів залучення капіталу, включаючи співпрацю з фінансовими установами, інституційними партнерами та використання альтернативних джерел фондування. Такий підхід сприяє зниженню ресурсних ризиків, підвищенню фінансової гнучкості та зміцненню

конкурентних позицій банку в умовах високої економічної невизначеності.

Отже, структура фінансування АТ "ТАСКОМБАНК" характеризується достатнім рівнем диверсифікації, стабільністю основних джерел ресурсів та здатністю ефективно забезпечувати потреби банку в ліквідних коштах. Це створює міцну основу для подальшого розвитку кредитної діяльності, підтримання фінансової стійкості та успішного функціонування банку навіть у складних макроекономічних умовах.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено комплексний аналіз ефективності кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті фінансування малого та середнього бізнесу, а також здійснено оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності банку за 2019–2023 роки. Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати низку важливих аналітичних висновків щодо ефективності функціонування банку, якості управління кредитним портфелем, ресурсною базою та рівнем фінансової стійкості.

У процесі дослідження встановлено, що АТ "ТАСКОМБАНК" займає стійкі позиції на банківському ринку України та активно розвиває напрям кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва. Незважаючи на вплив пандемії COVID-19, макроекономічну нестабільність та наслідки воєнного стану, банк зберіг активність у кредитному сегменті та продовжив підтримувати бізнес-клієнтів фінансовими ресурсами.

Проведений аналіз кредитного портфеля засвідчив, що протягом досліджуваного періоду АТ "ТАСКОМБАНК" демонстрував поступове нарощування обсягів кредитування МСБ. Особливо вагоме зростання кредитної активності спостерігалось у 2021–2023 роках, що свідчить про адаптацію банку до нових умов функціонування, підвищення попиту на фінансові ресурси з боку підприємницького сектору та ефективність реалізованої кредитної політики.

Аналіз фінансових результатів показав позитивну динаміку ключових

показників діяльності банку. Протягом досліджуваного періоду спостерігалось зростання процентних і комісійних доходів, що підтверджує ефективність активних операцій та розширення клієнтської бази. Одночасно було зафіксовано покращення операційної ефективності банку, що свідчить про результативність управлінських рішень у сфері оптимізації витрат і цифрової трансформації бізнес-процесів.

Оцінка динаміки активів, зобов'язань та чистого прибутку засвідчила стабільне розширення масштабів діяльності АТ "ТАСКОМБАНК". Банк демонстрував здатність нарощувати ресурсну базу, залучати кошти клієнтів та підтримувати прибутковість навіть в умовах високого рівня економічної невизначеності. Водночас аналіз показав певну чутливість прибутковості до зовнішніх кризових факторів, що є характерним для банківського сектору в умовах нестабільного макроекономічного середовища.

Дослідження показників ліквідності та фінансової стійкості підтвердило, що АТ "ТАСКОМБАНК" підтримує достатній рівень платоспроможності та капіталізації. Позитивна динаміка коефіцієнтів ліквідності свідчить про ефективне управління грошовими потоками та здатність банку своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Стабільний рівень капіталізації підтверджує фінансову стійкість банківської установи та її здатність протистояти зовнішнім ризикам.

Проведений структурний аналіз активів показав, що банк протягом досліджуваного періоду реалізовував збалансовану політику управління ресурсами. Спостерігалось зростання частки високоліквідних активів та одночасне збереження активної кредитної діяльності, що дозволило знизити ризики ліквідності та підвищити загальний рівень фінансової безпеки банку.

Аналіз структури зобов'язань дозволив встановити, що основним джерелом формування ресурсної бази АТ "ТАСКОМБАНК" залишаються кошти фізичних та юридичних осіб. Стабільне зростання депозитного портфеля, а також диверсифікація зовнішніх джерел фінансування свідчать про високий рівень довіри до банку з боку клієнтів та партнерів, а також про ефективність

реалізованої ресурсної політики.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗРОСТАННЯ РИЗИКІВ

3.1. Оптимізація параметрів кредитної політики на основі диференціації кредитних ставок та вдосконалення системи управління ризиками

В умовах посилення макроекономічної нестабільності, зростання кредитних ризиків, інфляційного тиску та високої волатильності фінансового ринку перед АТ "ТАСКОМБАНК" постає необхідність постійного вдосконалення кредитної політики, спрямованої на забезпечення фінансової стійкості, підтримання достатнього рівня ліквідності та підвищення прибутковості кредитних операцій. У межах третього розділу обґрунтовуються практичні напрями оптимізації кредитної політики банку, які базуються на використанні сучасних інструментів управління ризиками, диференціації умов кредитування та цифровізації аналітичних процесів.

Одним із найбільш ефективних напрямів удосконалення кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" є впровадження диференційованої системи процентних ставок, що дозволяє більш гнучко враховувати рівень кредитного ризику кожного позичальника та формувати оптимальне співвідношення між дохідністю кредитних операцій і рівнем прийнятного ризику.

Сутність запропонованого підходу полягає у сегментації клієнтів залежно від рівня їх фінансової надійності, кредитної історії, галузевої специфіки діяльності, показників платоспроможності та прогнозованої ймовірності дефолту. За таких умов клієнти з підвищеним ризиковим профілем отримують фінансування за вищими процентними ставками, що дозволяє банку компенсувати потенційні кредитні втрати. Водночас фінансово стабільні позичальники можуть отримувати доступ до більш конкурентних умов кредитування, що підвищує лояльність

клієнтів і зміцнює конкурентні позиції АТ "ТАСКОМБАНК" на ринку банківських послуг.

Запровадження такої моделі кредитування забезпечує банку низку стратегічних переваг. По-перше, зменшується ймовірність формування проблемної заборгованості завдяки більш точному ціноутворенню кредитного ризику. По-друге, підвищується загальна прибутковість кредитного портфеля через оптимізацію процентної маржі. По-третє, зростає привабливість банку для якісних корпоративних клієнтів, зокрема суб'єктів малого та середнього підприємництва, які мають стабільні фінансові показники.

Результати проведеного фінансового моделювання показали, що використання диференційованого підходу до встановлення процентних ставок дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" отримати позитивний економічний ефект у вигляді зростання чистого доходу від кредитної діяльності. Це підтверджує економічну доцільність впровадження даного механізму в практику банківського кредитування та його потенціал щодо підвищення фінансової ефективності.

Водночас підвищення результативності кредитної політики неможливе без удосконалення системи управління ризиками та ліквідністю. В умовах високої економічної невизначеності для АТ "ТАСКОМБАНК" особливо важливим є впровадження інтегрованої системи моніторингу ризиків, яка дозволить здійснювати оперативний контроль ключових фінансових індикаторів у режимі реального часу.

Запропонована система моніторингу має забезпечувати безперервний збір, обробку та аналітичну інтерпретацію інформації щодо якості кредитного портфеля, динаміки ліквідних активів, структури зобов'язань, рівня концентрації ризиків, показників дефолтності клієнтів та ефективності використання ресурсної бази.

Особливу увагу доцільно приділити моніторингу таких параметрів:

- зміни структури та якості кредитного портфеля;
- рівень простроченої заборгованості та прогнозованої дефолтності клієнтів;
- показники поточної, миттєвої та перспективної ліквідності;

- динаміка грошових потоків та обсягів високоліквідних активів;
- структура короткострокових і довгострокових зобов'язань;
- рівень достатності капіталу та резервного покриття кредитних ризиків.

Основною метою впровадження такої системи є створення аналітичного інструментарію для оперативного прийняття управлінських рішень, своєчасного виявлення потенційних фінансових загроз та розробки превентивних заходів щодо їх мінімізації.

Впровадження комплексної системи моніторингу ризиків та ліквідності дозволить АТ "ТАСКОМБАНК" підвищити якість управління кредитним портфелем, зміцнити фінансову стійкість, знизити ймовірність формування проблемної заборгованості та забезпечити стабільний розвиток кредитного бізнесу в умовах підвищеної ринкової нестабільності.

Основні функціональні компоненти запропонованої системи моніторингу ризиків та ліквідності представлені на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 Компоненти системи моніторингу ризиків та ліквідності

Джерело: сформовано автором самостійно

Розглянемо функціональні елементи запропонованої системи моніторингу ризиків та ліквідності для АТ "ТАСКОМБАНК" більш детально.

1. Модуль оцінювання кредитних ризиків

Першим ключовим елементом системи є модуль оцінювання кредитних ризиків, основним завданням якого є автоматизований аналіз платоспроможності

позичальників та прогнозування ймовірності виникнення проблемної заборгованості. Робота цього модуля базується на комплексному аналізі фінансового стану клієнта, його кредитної історії, динаміки грошових потоків, структури боргового навантаження, галузевих ризиків, а також впливу макроекономічних факторів.

Система аналізує такі параметри, як рівень доходів позичальника, співвідношення власного та залученого капіталу, історія виконання попередніх кредитних зобов'язань, сезонність бізнесу, ринкові умови функціонування підприємства та індивідуальний кредитний рейтинг. На основі цих даних формується прогнозна оцінка ризику дефолту для кожного клієнта.

Наприклад, якщо АТ "ТАСКОМБАНК" надає фінансування підприємству з підвищеним рівнем ризику, система автоматично визначає вищу ймовірність можливого порушення умов кредитного договору. Відповідно банк формує резерви для покриття потенційних втрат. За умов використання автоматизованого моніторингу банк отримує можливість у режимі реального часу відстежувати зміни кредитоспроможності клієнта та оперативно коригувати кредитні ліміти, вимоги до забезпечення або умови фінансування.

Запровадження такого модуля дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" значно знизити ризик формування проблемного кредитного портфеля, підвищити якість оцінювання клієнтів та оптимізувати обсяги резервування.

2. Модуль моніторингу ліквідності

Другим важливим елементом системи виступає модуль моніторингу ліквідності, який забезпечує постійний контроль за станом ліквідних активів, обсягами поточних зобов'язань та загальною платоспроможністю банку.

Основна функція цього модуля полягає у безперервному відстеженні змін у структурі балансу АТ "ТАСКОМБАНК", аналізі обсягів грошових коштів, коштів на кореспондентських рахунках, державних цінних паперів та інших високоліквідних активів. Одночасно система контролює динаміку короткострокових депозитів, міжбанківських запозичень та інших поточних зобов'язань.

Наприклад, якщо обсяг ліквідних активів банку перевищує обсяг короткострокових зобов'язань, це свідчить про достатній запас фінансової стійкості. У разі зниження ліквідності до критичного рівня система автоматично генерує попереджувальний сигнал для фінансового менеджменту банку. Це дозволяє своєчасно вжити заходів щодо залучення додаткових ресурсів, коригування структури активів або обмеження окремих кредитних операцій.

Використання такого інструменту дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" підтримувати стабільну платоспроможність, мінімізувати ризик дефіциту ліквідності та знижувати потребу у дорогому короткостроковому фінансуванні.

3. Модуль прогнозування ризиків та ліквідності

Третім стратегічно важливим компонентом виступає модуль прогнозної аналітики, який базується на використанні технологій штучного інтелекту, машинного навчання та аналізу великих масивів даних.

Даний модуль дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" не лише оцінювати поточний фінансовий стан, але й прогнозувати майбутні зміни в кредитному портфелі, ліквідності та загальному рівні ризиків. Система аналізує історичні дані діяльності банку, зміни ринкових процентних ставок, валютні коливання, рівень інфляції, зміну ділової активності клієнтів та інші макроекономічні показники.

Наприклад, система може заздалегідь виявити, що внаслідок зростання вартості фінансових ресурсів або погіршення економічної кон'юнктури рівень проблемної заборгованості може зрости. У такому випадку АТ "ТАСКОМБАНК" отримує можливість заздалегідь збільшити резерви, скоригувати процентну політику або переглянути умови кредитування окремих категорій клієнтів.

Завдяки використанню прогнозної аналітики банк переходить від реактивного управління ризиками до проактивної моделі управління, що значно підвищує його фінансову стійкість.

Оцінка економічного ефекту від впровадження системи

Проведене економічне моделювання показує, що впровадження комплексної системи моніторингу ризиків та ліквідності дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" отримати суттєвий фінансовий ефект.

По-перше, за рахунок більш точної оцінки кредитних ризиків та зниження частки проблемних кредитів банк скорочує обсяги резервування, що безпосередньо позитивно впливає на чистий фінансовий результат.

По-друге, завдяки більш ефективному управлінню ліквідністю банк знижує потребу у залученні дорогих короткострокових міжбанківських ресурсів, що дозволяє скоротити фінансові витрати.

Загальний прогностичний економічний ефект від впровадження запропонованої системи для АТ "ТАСКОМБАНК" свідчить про значний потенціал зростання прибутковості, зниження кредитних ризиків та зміцнення загальної фінансової стійкості банківської установи.

Таким чином, впровадження системи моніторингу ризиків та ліквідності є стратегічно важливим напрямом удосконалення кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК", який дозволить підвищити ефективність управління ресурсами, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити стабільний розвиток банку в умовах сучасного фінансового середовища.

3.2. Фінансово-економічне моделювання впливу трансформації кредитної політики банку на розвиток малого та середнього бізнесу

Мале та середнє підприємництво є одним із стратегічно важливих секторів національної економіки, який формує значну частину ділової активності, забезпечує створення нових робочих місць, стимулює розвиток конкуренції та сприяє впровадженню інноваційних бізнес-моделей. В умовах трансформації економіки України, високого рівня макроекономічної невизначеності та обмеженого доступу до інвестиційних ресурсів саме суб'єкти малого та середнього бізнесу потребують стабільної фінансової підтримки для збереження операційної діяльності, розширення виробництва та реалізації стратегічних проєктів.

Одним із головних факторів розвитку МСБ залишається доступність банківського кредитування. Саме банківські установи виконують ключову

функцію перерозподілу фінансових ресурсів у реальний сектор економіки, забезпечуючи підприємствам можливість залучення оборотного та інвестиційного капіталу. Водночас ефективність фінансування цього сегмента безпосередньо залежить від особливостей кредитної політики банку, умов кредитування, рівня процентних ставок, вимог до забезпечення та механізмів оцінювання кредитних ризиків.

Для АТ "ТАСКОМБАНК", який активно працює в сегменті кредитування корпоративних клієнтів, удосконалення кредитної політики у напрямі підтримки малого та середнього бізнесу є одним із ключових напрямів стратегічного розвитку. Зміна окремих параметрів кредитної політики може суттєво впливати як на доступність фінансових ресурсів для підприємств, так і на власні фінансові результати банку, рівень прибутковості, ліквідності та кредитного ризику.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває застосування фінансового моделювання, яке дозволяє оцінити потенційні наслідки зміни умов кредитування та визначити оптимальні параметри кредитної політики з урахуванням балансу між прибутковістю, ризиком та соціально-економічним ефектом.

Метою проведеного фінансово-економічного моделювання є оцінка впливу можливих трансформацій кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" на ключові фінансові показники діяльності банку, а також визначення рівня впливу цих змін на доступність кредитних ресурсів для суб'єктів малого та середнього підприємництва.

У межах дослідження аналізуються декілька потенційних напрямів трансформації кредитної політики банку, серед яких:

- зниження рівня процентних ставок для окремих категорій позичальників;
- пом'якшення вимог до заставного забезпечення;
- збільшення строків кредитування;
- адаптація графіків погашення відповідно до галузевої специфіки діяльності клієнтів;
- впровадження цифрових механізмів попереднього скорингу позичальників.

Реалізація таких змін потенційно може стимулювати зростання попиту на

кредитні ресурси з боку МСБ, розширити клієнтську базу банку, підвищити обсяги кредитування та сприяти активізації підприємницької діяльності. Водночас кожна зміна параметрів кредитної політики може впливати на структуру доходів банку, рівень резервування, ліквідність та кредитні ризики, що потребує проведення попереднього сценарного аналізу.

Для оцінювання можливих наслідків трансформації кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у межах дослідження було сформовано три базові сценарії розвитку кредитної політики, які відображають альтернативні варіанти зміни процентної політики, умов забезпечення та строків кредитування для суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Запропоновані сценарії дозволяють оцінити потенційний вплив змін на прибутковість банку, динаміку кредитного портфеля, рівень кредитних ризиків та доступність фінансування для МСБ. Результати сценарного моделювання умов кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика запропонованих сценаріїв розвитку кредитної політики банку

Назва сценарію	Характеристика сценарію
Базовий сценарій	Поточні умови кредитування не змінюються. Процентна ставка залишається на рівні 18%, термін кредитування до 5 років, а вимоги до забезпечення – 70% від суми кредиту
Сценарій 1 (зниження процентної ставки)	Процентна ставка знижується на 1% (до 17%), що повинно збільшити попит на кредити.
Сценарій 2 (спрощення умов забезпечення)	Зниження вимог до забезпечення з 70% до 50% та збільшення терміну кредитування з 5 до 7 років.
Сценарій 3 (комбінація)	Комбінований варіант зниження процентної ставки та спрощення умов забезпечення

Джерело: сформовано автором самостійно

Для проведення фінансового моделювання змін кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" доцільно використовувати систему ключових аналітичних

показників, які дозволяють комплексно оцінити економічний ефект від трансформації умов кредитування, визначити потенційний вплив управлінських рішень на прибутковість банку та оцінити рівень ризиків, пов'язаних із розширенням кредитної активності в сегменті малого та середнього підприємництва.

Одним із базових показників для проведення аналізу виступає обсяг виданих кредитів, який характеризує рівень попиту на кредитні продукти з боку суб'єктів малого та середнього бізнесу та дозволяє оцінити реакцію ринку на зміну умов кредитування. Динаміка цього показника дає змогу визначити, наскільки зниження процентних ставок, пом'якшення вимог до заставного забезпечення або збільшення строків кредитування можуть стимулювати підприємства до активнішого залучення фінансових ресурсів. Зростання обсягів кредитування свідчить про підвищення доступності фінансових продуктів, зміцнення конкурентних позицій банку та розширення його присутності в корпоративному сегменті.

Другим важливим індикатором є чистий прибуток від кредитної діяльності, який дозволяє оцінити фінансову результативність запропонованих змін у кредитній політиці. Під час моделювання цей показник враховує обсяги процентних доходів, вартість залучених ресурсів, операційні витрати, резервування під кредитні ризики та можливі втрати від дефолтів. Аналіз динаміки чистого прибутку дозволяє визначити, чи сприятимуть зміни умов кредитування підвищенню загальної прибутковості банку, або ж зростання кредитних ризиків може частково нівелювати позитивний економічний ефект.

Не менш важливим показником виступає рівень кредитного ризику, який характеризує ймовірність виникнення проблемної заборгованості та неповернення кредитних коштів. У процесі моделювання оцінюється вплив зміни кредитних умов на якість кредитного портфеля, зокрема у випадках зниження вимог до заставного забезпечення, спрощення процедур скорингу або розширення кредитування нових сегментів клієнтів. Зростання цього показника може свідчити про необхідність посилення системи моніторингу ризиків та коригування

резервної політики банку.

Комплексне використання зазначених показників дозволяє АТ "ТАСКОМБАНК" не лише оцінити фінансову доцільність трансформації кредитної політики, але й сформуванню оптимальну модель розвитку кредитування малого та середнього бізнесу з урахуванням балансу між прибутковістю, ліквідністю та ризиком.

Таким чином, для проведення фінансово-економічного моделювання змін кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" сформовано систему базових розрахункових показників, які виступають основою для подальшого сценарного аналізу та оцінювання ефективності запропонованих управлінських рішень. Основні елементи розрахунків і характеристика показників наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Особливості розрахунку показників, які використовуються у фінансовому моделюванні змін у кредитній політиці АТ «ТАСКОМБАНК»

Показник, який використовується у фінансовому моделюванні	Особливості розрахунку
Процентний дохід банку	$D = K * r$ де: D – процентний дохід; K – загальний обсяг виданих кредитів; r – процентна ставка.
Чистий прибуток банку	$P_{net} = D - R$ де: P _{net} – чистий прибуток; D – процентний дохід; R – резерви на покриття кредитних ризиків.
Приріст обсягу виданих кредитів	$\Delta K = K_{base} * (1 + \alpha)$ де: ΔK – приріст обсягу виданих кредитів; K _{base} – обсяг кредитування у базовому сценарії; α – процентний приріст попиту в результаті змін умов.
Ризик неповернення кредитів	$R_{np} = K * p_{default}$ де: R _{np} – ризик неповернення кредитів; K – обсяг виданих кредитів; p _{default} – ймовірність дефолту (неповернення кредиту).

На Рис. 3.2 показано алгоритм фінансового моделювання.

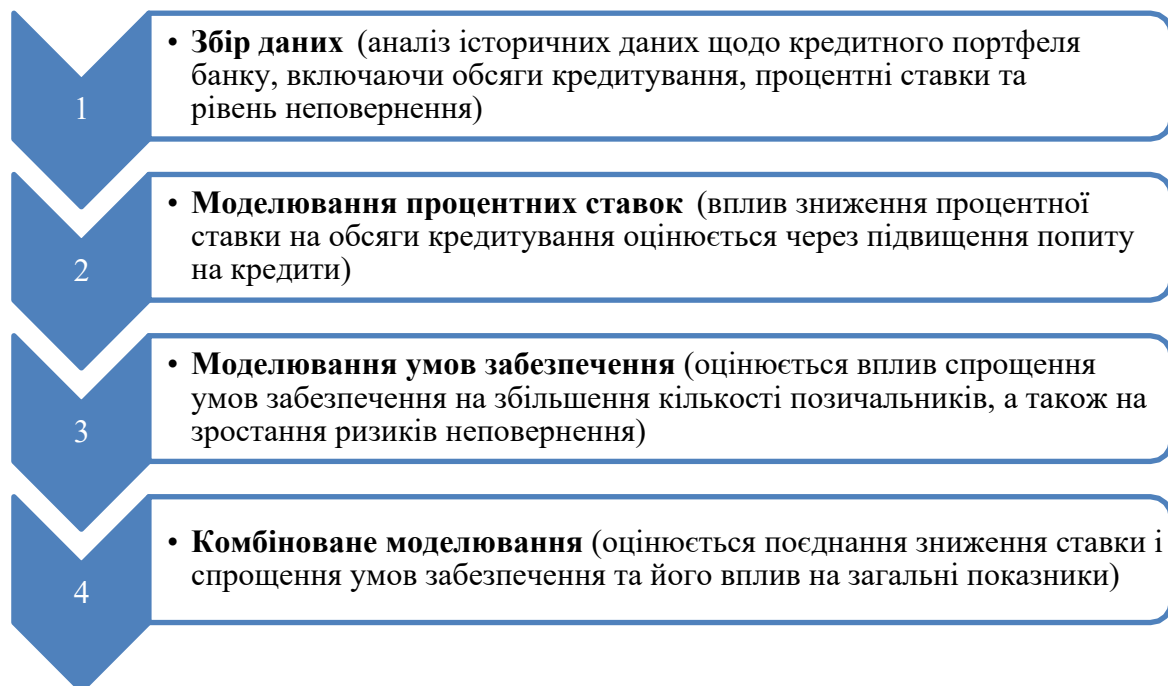

Рисунок 3.2 Алгоритм фінансового моделювання впливу змін кредитної політики АТ «ТАСКОМБАНК» на розвиток малого та середнього бізнесу

Джерело: сформовано автором самостійно

Проведене фінансово-економічне моделювання дозволило оцінити можливі наслідки трансформації кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті кредитування малого та середнього підприємництва та визначити найбільш ефективні напрями її вдосконалення. Для формування прогнозних сценаріїв було використано ключові параметри кредитної діяльності банку: обсяг кредитного портфеля, рівень процентних ставок, прогнозну ймовірність дефолту та обсяги резервування під кредитні ризики.

Вибір рівня процентних ставок у межах кожного сценарію базувався на стратегічних цілях АТ "ТАСКОМБАНК", спрямованих на досягнення балансу між зростанням кредитної активності, розширенням клієнтської бази та підтриманням прийняттого рівня кредитного ризику.

У базовому сценарії процентна ставка збережена на рівні чинних умов

кредитування. Даний варіант використовується як аналітична основа для порівняння ефективності альтернативних моделей кредитної політики. Такий підхід дозволяє банку підтримувати стабільний рівень процентних доходів, не змінюючи поточного профілю ризику та умов роботи з клієнтами. Ймовірність дефолту в межах цього сценарію визначена на базовому рівні, що відповідає середньому ризику кредитування суб'єктів МСБ в поточних ринкових умовах.

У першому сценарії передбачено зниження процентної ставки для клієнтів малого та середнього бізнесу. Основною метою такого управлінського рішення є стимулювання попиту на кредитні ресурси та розширення обсягів кредитного портфеля. Зниження вартості фінансування створює більш привабливі умови для підприємців та сприяє активізації кредитної діяльності. Водночас розширення клієнтської бази може супроводжуватися незначним зростанням кредитного ризику, оскільки банк починає працювати з ширшим колом позичальників.

У другому сценарії банк зберігає чинний рівень процентних ставок, але одночасно спрощує вимоги до заставного забезпечення та підвищує гнучкість умов кредитування. Такий підхід дозволяє залучити додаткову кількість клієнтів, які раніше не мали можливості отримати фінансування через недостатній рівень ліквідного забезпечення. Водночас зменшення вимог до застави об'єктивно супроводжується зростанням кредитного ризику, що потребує посилення внутрішнього моніторингу кредитного портфеля.

У третьому сценарії реалізовано комплексний підхід, який поєднує одночасне зниження процентної ставки та спрощення умов забезпечення. Саме цей варіант демонструє найвищий потенціал щодо стимулювання попиту на кредитні продукти з боку малого та середнього бізнесу. Поєднання двох інструментів кредитної політики забезпечує максимальне розширення кредитного портфеля, проте одночасно підвищує навантаження на систему управління ризиками.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що базовий сценарій забезпечує стабільний рівень прибутковості кредитних операцій без суттєвого зростання ризиків. Перший сценарій демонструє зростання кредитної активності

та незначне покращення фінансового результату завдяки збільшенню обсягів кредитування. Другий сценарій забезпечує більш відчутне розширення кредитного портфеля та суттєве зростання чистого фінансового результату, хоча й супроводжується підвищенням ризику дефолтів. Третій сценарій демонструє найбільший приріст обсягів кредитування та один із найвищих показників прибутковості, що свідчить про високий потенціал комбінованого підходу до трансформації кредитної політики.

Отримані результати свідчать, що найбільш економічно доцільним для АТ "ТАСКОМБАНК" є впровадження комбінованої моделі кредитної політики, яка поєднує гнучке процентне ціноутворення, адаптацію вимог до забезпечення та посилення системи моніторингу кредитних ризиків. Такий підхід дозволить банку збільшити доступність фінансових ресурсів для суб'єктів малого та середнього підприємництва, зміцнити власні конкурентні позиції на банківському ринку та забезпечити стаке зростання фінансових результатів у довгостроковій перспективі.

1. Базовий сценарій:

Обсяг кредитів (K_{base}) = 1000 млн. грн. Процентна ставка (r_{base}) = 18% = 0.18

Ймовірність дефолту ($p_{default_base}$) = 2% = 0.02

Резерв для покриття ризиків ($reserve_rate$) = 10% = 0.1 Процентний дохід (D_{base}):

$D = K * r = 1000 * 0.18 = 180$ млн. грн. Резерви для ризиків (R_{base}):

$R = K * p_{default} * reserve_rate = 1000 * 0.02 * 0.1 = 2$ млн. грн.

Чистий прибуток (P_{net_base}):

$P_{net} = D - R = 180 - 2 = 178$ млн. грн.

2. Сценарій 1 – Зниження процентної ставки на 1%:

Новий обсяг кредитів = $1000 * (1 + 0.08) = 1080$ млн. грн. Процентна ставка ($r_{scenario_1}$) = 17% = 0.17

Ймовірність дефолту ($p_{default_scenario_1}$) = 2.2% = 0.022 Процентний дохід ($D_{scenario_1}$):

$D = K * r = 1080 * 0.17 = 183.6$ млн грн Резерви для ризиків ($R_{scenario_1}$):

$$R = 1080 * 0.022 * 0.1 = 2.376 \text{ млн грн}$$

Чистий прибуток ($P_{\text{net_scenario_1}}$):

$$P_{\text{net}} = 183.6 - 2.376 = 181.224 \text{ млн грн}$$

3. Сценарій 2 – Спрощення умов забезпечення: Новий обсяг кредитів ($K_{\text{scenario_2}}$) = 1100 млн грн Процентна ставка = 18% = 0.18

Ймовірність дефолту ($p_{\text{default_scenario_2}}$) = 2.5% = 0.025 Процентний дохід ($D_{\text{scenario_2}}$):

$$D = 1100 * 0.18 = 198 \text{ млн грн Резерви для ризиків } (R_{\text{scenario_2}}):$$

$$R = 1100 * 0.025 * 0.1 = 2.75 \text{ млн грн}$$

Чистий прибуток ($P_{\text{net_scenario_2}}$):

$$P_{\text{net}} = 198 - 2.75 = 195.25 \text{ млн грн}$$

4. Сценарій 3 – Комбінація заходів:

Новий обсяг кредитів ($K_{\text{scenario_3}}$) = 1150 млн грн Процентна ставка = 17% = 0.17

Ймовірність дефолту ($p_{\text{default_scenario_3}}$) = 2.3% = 0.023

5. Сценарій 3 – Комбінація заходів:

Новий обсяг кредитів ($K_{\text{scenario_3}}$) = 1150 млн грн Процентна ставка = 17% = 0.17

Ймовірність дефолту ($p_{\text{default_scenario_3}}$) = 2.3% = 0.023

Процентний дохід (D_{scenario_3}):

$D = 1150 * 0.17 = 195.5$ млн грн Резерви для ризиків

(R_{scenario_3}):

$R = 1150 * 0.023 * 0.1 = 2.645$ млн грн

Чистий прибуток ($P_{\text{net_scenario}_3}$):

$P_{\text{net}} = 195.5 - 2.645 = 192.855$ млн грн Результати розрахунків

подано в Табл.3.3.

Таблиця 3.3

Фінансові показники для різних сценаріїв

Сценарій	Процентна ставка (%)	Обсяг виданих кредитів (млн грн)	Ризик неповернення (%)	Чистий прибуток (млн грн)
Базовий	18	1000	2,0	150
Сценарій 1	17	1080	2,2	145
Сценарій 2	18	1100	2,5	140
Сценарій 3	17	1150	2,3	148

Відобразимо отримані результати графічно (Рис. 3.3).

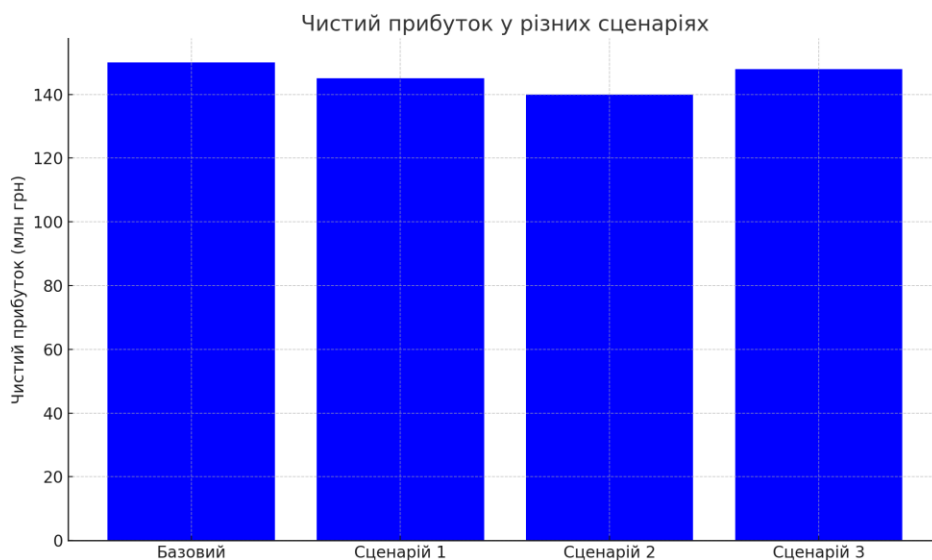

Рисунок 3.3 Розрахунковий чистий прибуток банку при різних сценаріях зміни кредитної політики АТ «ТАСКОМБАНК»

На Рис.3.4 показано розрахунковий приріст обсягів кредитування при різних сценаріях зміни кредитної політики АТ «ТАСКОМБАНК».

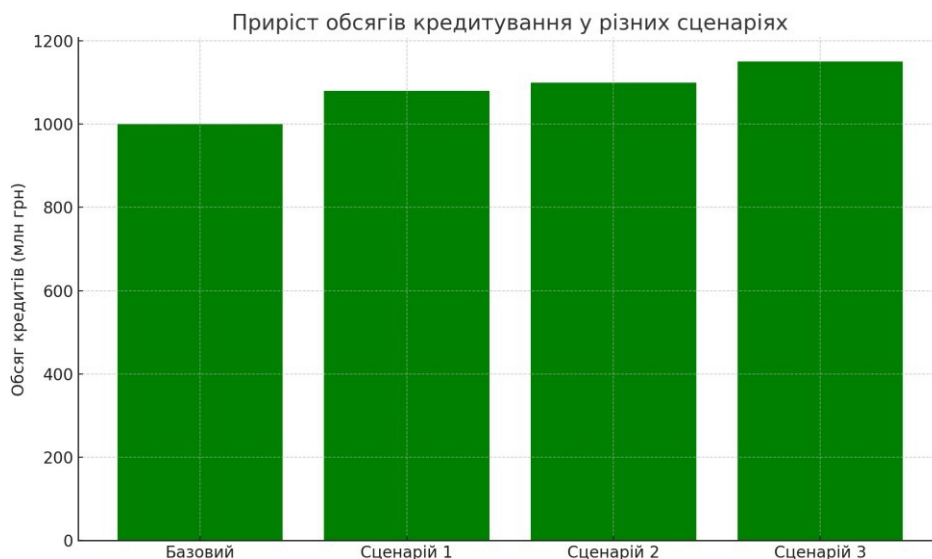

Рисунок 3.4 Розрахунковий приріст обсягів кредитування при різних сценаріях зміни кредитної політики АТ «ТАСКОМБАНК»

На Рис. 3.5 подана інформація щодо відмінностей в оцінках ризиків неповернення кредитів при різних сценаріях.

Рисунок 3.5. Ризик неповернення кредитів у різних сценаріях

Проведене фінансово-економічне моделювання свідчить, що пом'якшення вимог до заставного забезпечення дійсно супроводжується підвищенням рівня кредитного ризику, проте динаміка зростання ймовірності дефолту в межах

запропонованих сценаріїв не є однаковою та залежить від поєднання конкретних інструментів кредитної політики, структури позичальників та умов фінансування.

За результатами порівняльного аналізу альтернативних сценаріїв трансформації кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" встановлено, що найбільш ефективним та економічно збалансованим є третій сценарій, який передбачає комплексне застосування двох стратегічних заходів — зниження процентної ставки та одночасне спрощення умов кредитного забезпечення.

Реалізація цього сценарію формує найбільш сприятливі умови для розширення доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до банківського фінансування. Зниження вартості кредитних ресурсів робить фінансування більш доступним для підприємств, а пом'якшення вимог до застави дозволяє залучити ширше коло потенційних позичальників, які раніше мали обмежений доступ до кредитних продуктів через недостатність ліквідного забезпечення.

Результати моделювання показують, що саме в межах третього сценарію АТ "ТАСКОМБАНК" отримує найбільший приріст обсягів кредитування серед усіх досліджуваних варіантів, що свідчить про високий стимулюючий ефект запропонованих змін для розвитку сегмента МСБ. Одночасно банк зберігає високий рівень прибутковості кредитних операцій, а прогнозований чистий фінансовий результат залишається на економічно привабливому рівні.

Безумовно, розширення кредитної активності супроводжується певним зростанням кредитного ризику, що проявляється у помірному збільшенні прогнозованої ймовірності дефолту. Проте отримані розрахунки свідчать, що рівень ризику залишається в межах контрольованих параметрів і може бути ефективно компенсований за рахунок використання сучасних інструментів скорингового аналізу, резервування та системи постійного моніторингу кредитного портфеля. Таким чином, третій сценарій можна вважати найбільш доцільним для АТ "ТАСКОМБАНК", оскільки він забезпечує оптимальний баланс між прибутковістю, рівнем кредитного ризику та стратегічними цілями розвитку банку. Запровадження такого підходу дозволить банку зміцнити конкурентні

позиції на ринку кредитування, розширити клієнтську базу в сегменті малого та середнього підприємництва, збільшити обсяги активних операцій та реалізувати більш адаптивну кредитну політику відповідно до сучасних потреб економіки.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було обґрунтовано практичні напрями підвищення ефективності кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті фінансування малого та середнього підприємництва в умовах посилення кредитних ризиків, макроекономічної нестабільності та цифрової трансформації банківського сектору. Проведене дослідження дозволило сформуванати комплекс рекомендацій, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості банку, оптимізацію структури кредитного портфеля та підвищення доступності фінансових ресурсів для суб'єктів МСБ.

У процесі дослідження встановлено, що одним із найбільш ефективних напрямів удосконалення кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" є впровадження диференційованої системи процентного ціноутворення, яка передбачає встановлення різних умов кредитування залежно від рівня кредитного ризику позичальника. Проведені розрахунки підтвердили, що використання такого підходу дозволяє банку підвищити дохідність кредитних операцій, оптимізувати структуру кредитного портфеля та мінімізувати потенційні втрати від неповернення кредитів. Запропонована модель створює можливість більш ефективного розподілу кредитних ресурсів між різними категоріями клієнтів та забезпечує баланс між прибутковістю і рівнем ризику.

Дослідження також підтвердило доцільність впровадження комплексної системи моніторингу кредитних ризиків та ліквідності, яка базується на автоматизованому аналізі фінансових показників клієнтів, оцінці ймовірності дефолту, контролі структури кредитного портфеля та прогнозуванні змін ліквідності банку. Результати економічного моделювання засвідчили, що використання такої системи дозволяє знизити потребу в надмірному резервуванні, скоротити витрати на підтримання ліквідності, підвищити оперативність

управлінських рішень та зменшити ризик формування проблемної заборгованості.

Окрему увагу в межах розділу було приділено фінансовому моделюванню альтернативних сценаріїв трансформації кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті малого та середнього бізнесу. У результаті сценарного аналізу було досліджено вплив зміни процентних ставок, умов забезпечення та строків кредитування на обсяги кредитного портфеля, рівень кредитного ризику та фінансові результати банку.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що найбільш ефективним та економічно збалансованим є третій сценарій, який передбачає поєднання зниження процентних ставок із одночасним спрощенням вимог до забезпечення кредитів. Саме цей варіант забезпечує найбільший приріст обсягів кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва, сприяє розширенню клієнтської бази банку та підвищує його конкурентоспроможність на ринку банківських послуг. Водночас, попри певне зростання кредитного ризику, рівень прогнозованої дефолтності залишається контрольованим і може бути ефективно регульований за допомогою сучасних систем ризик-менеджменту.

Проведене прогнозування підтвердило, що подальший розвиток кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" повинен супроводжуватися активним впровадженням цифрових кредитних продуктів, автоматизованих скорингових моделей, систем Big Data-аналітики та інструментів штучного інтелекту, що дозволить підвищити швидкість обробки кредитних заявок, знизити операційні витрати та покращити якість оцінювання позичальників.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтверджують, що запропоновані напрями оптимізації кредитної політики дозволяють АТ "ТАСКОМБАНК" не лише зміцнити фінансову стійкість і ліквідність, але й суттєво розширити можливості кредитної підтримки малого та середнього бізнесу. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зростанню прибутковості банківської діяльності, зниженню кредитних ризиків, посиленню ринкових позицій банку та формуванню довгострокових конкурентних переваг в умовах сучасного фінансового середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті проведеного дослідження було всебічно оцінено ефективність кредитної політики АТ «ТАСКОМБАНК» у сегменті малого та середнього бізнесу (МСБ) та запропоновано шляхи її вдосконалення. Основні висновки представлені нижче.

Досліджено теоретико-методологічні засади формування та реалізації кредитної політики банківських установ, а також визначено її роль у фінансовому забезпеченні розвитку малого та середнього підприємництва в сучасних економічних умовах.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що кредитна політика банку виступає одним із ключових елементів системи стратегічного управління банківською установою, оскільки визначає пріоритетні напрями кредитної діяльності, принципи розміщення фінансових ресурсів, критерії відбору позичальників та механізми управління кредитними ризиками. Обґрунтовано, що ефективно сформована кредитна політика забезпечує досягнення оптимального балансу між прибутковістю кредитних операцій, рівнем ризику та фінансовою стійкістю банку.

Узагальнення наукових підходів до трактування сутності кредитної політики дало можливість визначити її як комплексну систему стратегічних, організаційно-економічних та фінансових рішень, спрямованих на ефективне управління кредитними ресурсами, формування якісного кредитного портфеля та забезпечення стабільного розвитку банківської установи в умовах конкурентного фінансового середовища.

У ході дослідження методичних підходів до оцінювання ефективності кредитної політики встановлено, що найбільш результативним є комплексний підхід, який поєднує аналіз фінансових показників, оцінювання якості кредитного портфеля, дослідження рівня кредитних ризиків, порівняльний аналіз конкурентних позицій банку, експертне оцінювання та постійний моніторинг кредитної діяльності. Доведено, що використання системи кількісних і якісних

індикаторів дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти кредитної діяльності та формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо її вдосконалення.

Окрему увагу приділено аналізу якості кредитного портфеля як одного з основних показників ефективності кредитної політики. Визначено, що структура кредитного портфеля, рівень проблемної заборгованості, достатність резервного покриття та ступінь диверсифікації кредитних вкладень безпосередньо впливають на фінансову стійкість банківської установи та її здатність протистояти зовнішнім ризикам.

У процесі дослідження впливу кредитних інструментів на розвиток малого та середнього бізнесу встановлено, що доступ до кредитних ресурсів є одним із ключових факторів забезпечення фінансової стабільності, інвестиційної активності та конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва. Доведено, що банківське кредитування, альтернативні фінансові інструменти, державні програми підтримки бізнесу, а також цифрові кредитні сервіси формують необхідні передумови для розвитку підприємницького сектору та стимулювання економічного зростання.

Разом із тим виявлено, що розвиток кредитування малого та середнього бізнесу в Україні стримується низкою системних факторів, серед яких висока вартість кредитних ресурсів, жорсткі вимоги до забезпечення, обмежений доступ новостворених підприємств до фінансування, недостатній рівень фінансової прозорості бізнесу та підвищений рівень економічної невизначеності.

Отже, результати теоретичного дослідження підтверджують, що ефективна кредитна політика банківських установ є важливим інструментом не лише забезпечення фінансової стабільності самого банку, але й активізації розвитку малого та середнього підприємництва, підвищення інвестиційної активності, створення нових робочих місць та забезпечення довгострокового економічного розвитку України. Отримані в першому розділі теоретичні та методичні положення формують наукову основу для проведення подальшого аналітичного дослідження кредитної політики ТАСКОМБАНК у наступних розділах роботи.

Проведено комплексний аналіз ефективності кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті фінансування малого та середнього бізнесу, а також здійснено оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності банку за 2019–2023 роки. Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати низку важливих аналітичних висновків щодо ефективності функціонування банку, якості управління кредитним портфелем, ресурсною базою та рівнем фінансової стійкості.

У процесі дослідження встановлено, що АТ "ТАСКОМБАНК" займає стійкі позиції на банківському ринку України та активно розвиває напрям кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва. Незважаючи на вплив пандемії COVID-19, макроекономічну нестабільність та наслідки воєнного стану, банк зберіг активність у кредитному сегменті та продовжив підтримувати бізнес-клієнтів фінансовими ресурсами.

Проведений аналіз кредитного портфеля засвідчив, що протягом досліджуваного періоду АТ "ТАСКОМБАНК" демонстрував поступове нарощування обсягів кредитування МСБ. Особливо вагоме зростання кредитної активності спостерігалось у 2021–2023 роках, що свідчить про адаптацію банку до нових умов функціонування, підвищення попиту на фінансові ресурси з боку підприємницького сектору та ефективність реалізованої кредитної політики.

Аналіз фінансових результатів показав позитивну динаміку ключових показників діяльності банку. Протягом досліджуваного періоду спостерігалось зростання процентних і комісійних доходів, що підтверджує ефективність активних операцій та розширення клієнтської бази. Одночасно було зафіксовано покращення операційної ефективності банку, що свідчить про результативність управлінських рішень у сфері оптимізації витрат і цифрової трансформації бізнес-процесів.

Оцінка динаміки активів, зобов'язань та чистого прибутку засвідчила стабільне розширення масштабів діяльності АТ "ТАСКОМБАНК". Банк демонстрував здатність нарощувати ресурсну базу, залучати кошти клієнтів та підтримувати прибутковість навіть в умовах високого рівня економічної

невизначеності. Водночас аналіз показав певну чутливість прибутковості до зовнішніх кризових факторів, що є характерним для банківського сектору в умовах нестабільного макроекономічного середовища.

Дослідження показників ліквідності та фінансової стійкості підтвердило, що АТ "ТАСКОМБАНК" підтримує достатній рівень платоспроможності та капіталізації. Позитивна динаміка коефіцієнтів ліквідності свідчить про ефективне управління грошовими потоками та здатність банку своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Стабільний рівень капіталізації підтверджує фінансову стійкість банківської установи та її здатність протистояти зовнішнім ризикам.

Проведений структурний аналіз активів показав, що банк протягом досліджуваного періоду реалізовував збалансовану політику управління ресурсами. Спостерігалось зростання частки високоліквідних активів та одночасне збереження активної кредитної діяльності, що дозволило знизити ризики ліквідності та підвищити загальний рівень фінансової безпеки банку.

Аналіз структури зобов'язань дозволив встановити, що основним джерелом формування ресурсної бази АТ "ТАСКОМБАНК" залишаються кошти фізичних та юридичних осіб. Стабільне зростання депозитного портфеля, а також диверсифікація зовнішніх джерел фінансування свідчать про високий рівень довіри до банку з боку клієнтів та партнерів, а також про ефективність реалізованої ресурсної політики.

Обґрунтовано практичні напрями підвищення ефективності кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті фінансування малого та середнього підприємництва в умовах посилення кредитних ризиків, макроекономічної нестабільності та цифрової трансформації банківського сектору. Проведене дослідження дозволило сформувати комплекс рекомендацій, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості банку, оптимізацію структури кредитного портфеля та підвищення доступності фінансових ресурсів для суб'єктів МСБ.

У процесі дослідження встановлено, що одним із найбільш ефективних напрямів удосконалення кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" є

впровадження диференційованої системи процентного ціноутворення, яка передбачає встановлення різних умов кредитування залежно від рівня кредитного ризику позичальника. Проведені розрахунки підтвердили, що використання такого підходу дозволяє банку підвищити дохідність кредитних операцій, оптимізувати структуру кредитного портфеля та мінімізувати потенційні втрати від неповернення кредитів. Запропонована модель створює можливість більш ефективного розподілу кредитних ресурсів між різними категоріями клієнтів та забезпечує баланс між прибутковістю і рівнем ризику.

Дослідження також підтвердило доцільність впровадження комплексної системи моніторингу кредитних ризиків та ліквідності, яка базується на автоматизованому аналізі фінансових показників клієнтів, оцінці ймовірності дефолту, контролі структури кредитного портфеля та прогнозуванні змін ліквідності банку. Результати економічного моделювання засвідчили, що використання такої системи дозволяє знизити потребу в надмірному резервуванні, скоротити витрати на підтримання ліквідності, підвищити оперативність управлінських рішень та зменшити ризик формування проблемної заборгованості.

Окрему увагу в межах розділу було приділено фінансовому моделюванню альтернативних сценаріїв трансформації кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" у сегменті малого та середнього бізнесу. У результаті сценарного аналізу було досліджено вплив зміни процентних ставок, умов забезпечення та строків кредитування на обсяги кредитного портфеля, рівень кредитного ризику та фінансові результати банку.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що найбільш ефективним та економічно збалансованим є третій сценарій, який передбачає поєднання зниження процентних ставок із одночасним спрощенням вимог до забезпечення кредитів. Саме цей варіант забезпечує найбільший приріст обсягів кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва, сприяє розширенню клієнтської бази банку та підвищує його конкурентоспроможність на ринку банківських послуг. Водночас, попри певне зростання кредитного ризику, рівень прогнозованої дефолтності залишається контрольованим і може бути

ефективно регульований за допомогою сучасних систем ризик-менеджменту.

Проведене прогнозування підтвердило, що подальший розвиток кредитної політики АТ "ТАСКОМБАНК" повинен супроводжуватися активним впровадженням цифрових кредитних продуктів, автоматизованих скорингових моделей, систем Big Data-аналітики та інструментів штучного інтелекту, що дозволить підвищити швидкість обробки кредитних заявок, знизити операційні витрати та покращити якість оцінювання позичальників.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтверджують, що запропоновані напрями оптимізації кредитної політики дозволяють АТ "ТАСКОМБАНК" не лише зміцнити фінансову стійкість і ліквідність, але й суттєво розширити можливості кредитної підтримки малого та середнього бізнесу. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зростанню прибутковості банківської діяльності, зниженню кредитних ризиків, посиленню ринкових позицій банку та формуванню довгострокових конкурентних переваг в умовах сучасного фінансового середовища.

СПИСОК ВИКОРИСАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуцал І.С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України (питання, теорії, методики, практики): монографія, Львів: ВАТ «БІБЛЬОС». 2001. 244 с.
2. Сусіденко В.Т. Стратегія управління кредитною діяльністю комерційних банків, К.: КДТЕУ, 1998. 348 с.
3. Коцовська Р.Р. Кредитна діяльність комерційних банків: проблеми та перспективи. Фінансовий менеджмент. 2022. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%9C%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA/page10.html
4. Суханова А.В., Пухальська Н.А., Черний Б.С. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальника банківськими установами. Економіка і суспільство, (18), 2023. С. 114-120. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/114.pdf
5. Биба Н.Є., Хамініч С.Ю. Грошово-кредитна політика України в період дії правового режиму воєнного стану. Національна економіка та інфраструктурні проєкти, 2023. С. 99-101. URL: https://www.researchgate.net/profile/NataliiaTrushkina/publication/373606705_Sodo_rejtingovogo_ocinuvanna_rozvitku_kriticnoi_infrastrukturi_u_krainah_svitulinks/64f32cb6827074313ff20cea/Sodo-rejtingovogo-ocinuvanna-rozvitkukriticnoi-infrastrukturi-u-krainah-svitu.pdf#page=99
6. Мостовенко В. Методи оцінки ефективності кредитної діяльності банків. Підручник. Львівський національний університет технологій і дизайну. 2020. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%9C%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA/page10.html

%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA/page10.html

7. Матвійчук Л.М. Національний банк та грошово-кредитна політика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 276 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_finan/Matviychuk-Nats.-bank-ta-hroshovo-kred.-polityka.pdf

8. Шевцова О.Й., Горбунова Ю.Р. Управління фінансовою стійкістю банку // Науковий погляд: економіка та управління. 2022. № 4 (80). С. 151–158. URL: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2022/4_80_2022/16.pdf

9. Ковалюк Б.І. (2014). Основні методи оцінки ефективності кредитної діяльності банків. Економіка і прогнозування, 2 (1), 45-58. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3344>

10. Єпіфанов А.О., Дехтяр Н.А., Школьник І.О. Управління фінансовою стійкістю банків: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2007. 310 с. URL:

https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_F/Yepifanov_Dekhtiar_1_Shkolnik_.pdf

11. Артюх О. Оцінювання кредитних ризиків малого і середнього бізнесу. Наукові праці ДВНЗ «Українська академія банківської справи» 2020. URL: https://theses.oa.edu.ua/DATA/129/%D0%90%D1%80%D1%82%D1%8E%D1%85_%D0%9E%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2_%D0%9C%D0%A1%D0%91.pdf

12. Світлична В.Ю. Гроші і кредит: підручник. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. 2020 https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_finan/Matviychuk-Nats.-bank-ta-hroshovo-kred.-polityka.pdf

13. Панухник О., Голич Н. Погляд на категорію «малий бізнес» у призмі сучасного бачення та європейських підходів Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2019. Том 58. № 3. С. 90–97. (Економіка та управління підприємством)
14. Андрушків Б.М., Черничинець С.П. Корпоративне управління: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 528 с.
15. Навчальний посібник «ТЕХНОЕКОЛОГІЯ ТА ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА. ЧАСТИНА «ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА» / автор-укладач В.С. Стручок. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А. – 156 с. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39424>
16. Заславська О. І., Коваль Г. С. Сучасний стан, проблеми та перспективи інвестиційної діяльності комерційних банків України // Молодий вчений. 2015. №10 (25). С. 12–15. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_10\(2\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_10(2)_4).
17. Козлова Ю.В. Перспективи розвитку інвестиційних банків в Україні // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2015. Вип.37.С. 285–290. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/52419/6/Kozlova_Perspektyvy_rozvytku%20_investytsiinykh_bankiv.pdf
18. Дзеніс В.О. Перспективи розвитку банківського інвестиційного кредитування в Україні // Вісник Хмельницького національного університету. 2016. №1. С. 230–234. URL: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018/30-vipusk-22-kviten-2018-r/3999-dzenis-v-o-perspektivi-rozvitku-bankivskogo-investitsijnogo-kredituvannya-v-ukrajini>
19. Юнко О.М. Банківське проектне фінансування в Україні: проблеми, реалії і перспективи розвитку // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 1(105). С. 270–275. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20141\(105\)/sep20141\(105\)_270_YunkoOM.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20141(105)/sep20141(105)_270_YunkoOM.pdf)
20. Ляхова О.М., Шокало Т.П. Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні //

- Економічний часопис, 5-6. 2011. №5. С. 58–60. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/47670/13-Lyakhova.pdf?sequence=1>
21. Губарик О.М., Мотковський В.О. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти : монографія. Дніпро: ДДАЕУ, 2022. 320с. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/8300/1/Монографія%20Губарик_Мотковський.pdf
22. Васильєва Т.А., Оніщенко В.В. Державні інвестиційно-інноваційні банки: проблеми та перспективи функціонування // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. № 3. С. 58–63. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/57482/1/Vasylieva.pdf>
23. Столяренко, О.М., Вейдер, Т.М., Мельничук, І.І. Аналіз впливу внутрішнього боргу на економічну безпеку України. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (10). 2024. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/137>
24. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: підруч.: за заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: КНТЕУ. 2021. 388 с.
25. Мельник О.В., Ільченко О.С. Банківське кредитування інвестиційних проєктів в Україні: виклики та перспективи // Економічний часопис. 2020. 5. С. 102–108. URL: https://economics-journal.kpi.ua/bitstream/123456789/1018/1/Melnyk_Ilchenko.pdf
26. Коваленко В.В. Ринок цінних паперів в умовах кризи економіки України. Регіональна економіка та управління. 2016. № 5(12). С. 31–34
27. Микитюк П.П. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Світ фінансів*, (1 (14)), 2017. С.94-99.
28. Малишко Є.О. Діджиталізація на фінансовому ринку: переваги та недоліки. Економіка та суспільство. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1372/1325>

29. Монтрін І.І., Танська Л.В. Стартапи: теоретико-методичні аспекти розвитку інноваційного бізнесу. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/92.pdf
30. Соляник Л.Г., Цуркан І.М., Гудим М.О. Особливості фінансування бізнесу в контексті світових тенденцій використання fintech інновацій на ринку капіталу. *Економічний вісник*. 2021. № 3. С. 75-86
31. Балацька А. Сутність фінансового механізму розвитку малого та середнього бізнесу. *Економічний аналіз*. 2020. Том. 30. № 1. С. 7-14
32. Внукова Н.М. Активізація розширення доступу до засобів фінансування реалізації інноваційних проєктів малого та середнього підприємництва. *Право та інновації*. 2020. № 2 (30). С. 17-23
33. Жигалкевич Ж. М., Залуцький Р. О. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнес-структур. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8380> DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.97
34. Юдіна, О. І., Зінченко, Г. К., Товт, Ю. М., & Мухін, К. К. (2023). Напрями активізації інноваційного розвитку малого та середнього підприємництва. *Академічні візії*, (26). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/133>
35. Дуднева Ю., Обидєннова Т., Єльнікова Г. Інноваційний потенціал підприємств малого бізнесу. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія Економіка. 2022. No13(26). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-13\(26\)-06](https://doi.org/10.33296/2707-0654-13(26)-06)
36. Камінчан Г.В. Інноваційна активність малого та середнього бізнесу в Україні. *Науковий огляд*. Т.2. № 12. 2015. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/viewFile/415/5954>.
37. Крилова О.О. Напрями активізації розвитку інноваційного підприємництва в національній економіці. *Причорноморські економічні студії*. Вип.50-1. 2020. С. 211–217. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/50_1_2020/39.pdf

38. Карцева Г.Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України : монографія / ДВНЗ «Ун-т банківської справи». Київ, 2016. 279 с.
39. Прокопенко Н.С., Мирончук В.М., Шепель І.В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1556/1497>
40. Тимошик Н., Крилова О., Мирошніченко Ю., Кириченко К., Мирончук В. Дилеми та шляхи вирішення функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. No 5(46). С. 40–53. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3905>
41. Халімон Т.М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 4(25). Т. 3.
42. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану : Постанова НБУ від 24.02.2022 р. № 18. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/pb22027?ed=2022_05_19
43. Чубатюк А.С. Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на банківський сектор України : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 051- економіка / наук. кер. І. В. Позовна. Суми : Сумський державний університет, 2024. 53 с.
44. Миськів Г. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2015. 360 с.
45. Голуб Г.Г., Сідельник О.П. Ритейл у банківському секторі України. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2018. Вип. 2 (130). С. 53-56. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.02.056_u.php
46. Блащук-Дев'яткіна Н.З., Петик Л.О., Кіндрат Ю.І. Регулювання споживчого кредитування в Україні. «Young Scientist». 2018. № 11 (63). С. 1073-1079.
47. Губа М. О. Лінник А. О., Колесник Д.С. Розвиток небанків в Україні та світі. Регіональна економіка та управління. № 2 (24). 2019. С. 71-74

48. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. № 3(27). 2017. С. 14–18
49. Касич А.О., Підкуйко О.О., Коротенкова І.М. Роль державних банків у розвитку національної економіки. Інвестиції: практика та досвід. № 4. 2020. С. 36–40
50. Рак Р.В., Раєнок А.А. Управління фінансовою стійкістю комерційного підприємства в умовах воєнного стану // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2023. № 9. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-9-8915>
51. Бездітко Ю. М., Посаднева О. М., Кагарлицька М. В. Методологічні та методичні аспекти застосування стрес-тестування у банківській системі України. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. № 2. С. 221–229.
52. Беренич О. Р., Яременко А. В. Механізм управління та фактори впливу на фінансову стійкість банку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 20. С. 918–923.
53. Волкова Н.І., Мухіна А.С. Впровадження моделі оцінки впливу ризиків на фінансову стійкість АТ «ПУМБ». «Економіка і організація управління». 2020. № 39. С. 104-112.
54. Гарбар Є. С. Механізм підтримки фінансової стійкості банку в умовах волатильності ринку. Агросвіт. 2018. № 14. С. 58–66 6.Губа М. О. Полійчук М.В. Ризики в банківській системі України. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 5. С.4-9.
55. Давиденко Н.М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських доходів. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 9. С. 30-38.
56. Жихор О. Б., Більська О. В., Медведєв Д. О., Попов А.О. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості банківської системи. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 2. С. 32-36

57. Добровольська Н., Ушкаленко І. Моделювання механізму моніторингу фінансової безпеки банківської справи. Формування ринкової економіки в Україні . 2017. Вип. 38. С. 64–70.
58. Побережний С.М., Пластун О.Л., Болгар Т.М. Фінансова безпека банківської діяльності: навчальний посібник. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 112 с.
59. Демчук Н.І. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України в умовах фінансової глобалізації. Ефективна економіка. 2010. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=383>
60. Борець М. А. Економічна сутність та підходи до визначення поняття «фінансова безпека банку». Управління розвитком. 2014. № 2. С. 151–154.
61. Лісняк А. Є. Чинники фінансової безпеки банків. Вісник Університету банківської справи. 2017. № 3 (30). С. 77–82.
62. Гребенюк Н. О. Фінансова безпека банків: система розпізнавання загроз та усунення ризиків. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2016. Вип. 91. С. 53–64.
63. Денисов О. Є. Сутність поняття економічної безпеки та її вплив на розвиток державності. Економічна наука. 2016. № 2. С. 46–50

ДОДАТКИ

Додаток А

Абсолютні та відносні відхилення значень обсягів активів, зобов'язань та
чистого прибутку АТ "ТАСКОМБАНК"

Рік	Абсолютні відхилення загальних активів (млрд.грн.)	Абсолютні відхилення загальних зобов'язань (млрд.грн.)	Абсолютні відхилення чистого прибутку (млрд.грн.)	Відносні відхиленн я загальних активів (%)	Відносні відхилення загальних зобов'язань (%)	Відносні відхилення чистого прибутку (%)
2019/2020	25,7	35,2	-15,1	6,5	11,0	-46,3
2020/2021	45,7	29,6	17,6	10,9	8,3	100,6
2021/2022	58,4	55,6	-0,43	12,5	14,4	-1,2
2022/2023	75,7	59,2	3,13	14,4	13,4	9,0